

Gostilničarski Vestnik

Sirokovno glasilo „Zveze združenj gostilniških obrti Dravske banovine v Ljubljani“

Oglasi se računajo v oglasnem delu Din 0.75 od mm in stolpa, v tekstnem delu in na zadnji strani pa Din 1.— od mm in stolpa.

Telefon 2675.

Ček. rač. št. 12.036.

Štev. 4.—5.

Ljubljana, dne 25. maja 1933.

Leto III.

Izredni občni zbor v Celju

Dne 5. aprila 1933 se je vršil v Celju v hotelu »Hubertus« ob prisotnosti 76 delegatov izvanredni občni zbor zvezne organizacije in sicer s sledečim dnevnim redom: Pozdrav predsedstva, čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora, poročilo predsedstva, poročilo ravnateljstva, razprava o trošarinskem vprašanju, razprava o obveznem zavarovanju, volitev nadzornega odbora, sprememba pravil, razgovor o tisku, eventuelni predlogi in slučajnosti.

Po ugotovitvi sklepčnosti je pozdravil predsednik g. Ciril Majcen zastopnika policijske oblasti v Celju, zastopnike tiska, kakor vse navzoče delegate. Spominjal se je tudi prerano umrlih tovarišev, ter prešel na to na dnevni red zborovanja. Na predlog g. Berliča Joška, odposlanca Združenja v Ptujju se je opustilo čitanje zapisnika ustanovnega občnega zbora. Gosp. predsednik je podal predsedstveno poročilo, povdarjajoč, da se je zvezna uprava morala po ustanovitvi zvezne organizacije posvetiti posebno organizatoričnemu delu, da stori čimprej aparat, ki bo sposoben vršiti naloge, radi katerih je bila organizacija ustanovljena. Z veseljem povdarja, da je pretežna večina stanovskih tovarišev pravilno razumela velikanski pomen enotne stanovske organizacije, ker so se dosedaj razven ene vse ostale organizacije izjavile soglasno za pristop k skupni zvezi. Naloge zvezne organizacije so velike in je naravno, da jih rešijo lahko edino močne organizacije, ker imajo dovolj moči, da premagajo marsikatero oviro, ki bi jo sicer majhne organizacije ne zmogle. Upa, da se bodo kmalu v naši sredi znašli tudi oni tovariši, ki kažejo iz docela neopravičenih razlogov in domnevanj še neke vrste neprijateljskega razpoloženja. Povdarja, da je zvezna organizacija svojina vseh tovarišev dravske banovine in je stvorjena z namenom, da brani pravice slehernega svojega člana. Cilj zveze je ta, da dela in postopa pri vseh svojih sklepih po načelu bratske sloge in enakosti. Upa, da ni več daleč čas, ko se bo na podlagi sličnih banovinskih organizacij kaj kmalu realizirala zamisel glede ustanovitve enotne državne zveze, ki bo predstavljala dostojno naš stan tudi v inozemstvu in še z večjo močjo branila na sedežu centralnih oblasti naše pravice.

Poleg organizatoričnega dela se je vodila z največjo vnemo še nadalje borba proti škodljivim odločbam trošarinskega zakona in upa, da bodo vsaj deloma upoštewane upravičene pritožbe. Razumevamo težak položaj vinogradniškega stanu, kateremu želimo, da pride čimprej iz te krize in smo tudi pripravljeni prevzeti na naša ramena kakšno žrtev, vendar moramo biti deležni tudi mi potrebne zaščite vsaj v toliki meri, da se lahko z golim življenjem prebijemo v boljše čase. Najti je treba sredstva za harmonično sodelovanje med nami in vinogradniki, zato pričakujemo tudi od strani vinogradniškega stanu nekoliko več obzira do svojega najjačjega odjemalca. Z uničenjem gostilničarskega stanu se ne bo nikdar popravila ali vsaj omilila vinogradniška kriza, temveč nasprotno še bolj poostrila, kakor se kaže sedaj vsled nesrečne trošarinske politike v naši državi. Zvezna uprava se je pečala tudi s tujsko-prometnimi vprašanji z željo, da bi pospeševala razvoj te velevažne gospodarske

panoge, ki naj bi oživela v onih krajih, ki kažejo količkaj smisla za tujski promet. Če hočemo doseči v tem vprašanju vidnega napredka, tedaj morajo delovati v tej smeri vse komponente, predvsem pa se morajo prilagoditi oblastveni predpisi glede tolerantnejšega izvajanja policijske ure, glede znižanja koncertnih in veselčnih taks, kakor tudi glede popolne preosnove naše davčne politike. Z začudenjem ugotavlja, da se naša davčna politika ne prilagodi razmeram, ki jih je ustvarila gospodarska kriza, temveč, da tirja v dobi, ko se zmanjšuje promet in ko se sleherni bori le še za vzdrževanje golega življenja, vedno davčne dajatve. Taka davčna politika je na žalost prišla že do tega, da ne išče svojih dohodkov od prometa, temveč, da črpa že obratni kapital, ki tvori vendar podlago za vsako gospodarsko življenje. Naravno, da pri takih okolščinah pojema privatna inicijativa, ker se jo naravnost vedoma uničuje. Zvezna uprava se je naravno pečala tudi s šušmarstvom, ki se ne vrši samo potom vinogradnikov, temveč ga izvršujejo tudi združne gostilne potom konzumov in nabavljalnih zadrug drž. uradništva. Tako prejemamo neprestano pritožbe, da poslujejo združne gostilne tudi z nečlani. Proti temu moramo seveda najodločneje protestirati, ker ne gre, da bi uradništvo postopalo proti davčnim obvezancem, in se bavilo z gostilniško obrtjo, ki nikakor ne pojačuje ugled uradniškega stanu. Zahtevati moramo v soglasju z vsemi gospodarskimi panogami, da se novelira zakon o nabavljalnih zadrugah in o konzumih in da se onemogoči vsako šušmarstvo.

Naloge zvezne organizacije so tedaj glede proti vsem težkočam, ki ovirajo nemoteno poslovanje ostro začrtane in jih bo imela vedno tudi pred očmi. Zvezna uprava pa si je nadela za naloge tudi pospeševanje učne izobrazbe našega naraščaja. Po tem poročilu je bilo podano ravnatelj-sko poročilo, iz katerega posnemamo, da je zvezna uprava imela mnogo posla z ureditvijo zvezne pisarne in z občnimi zbori različnih združenj. Od 55 gostiln. zadrug, kolikor jih pač obstoja v dravski banovini, se je do 5. aprila priključilo k banovinski zvezni organizaciji 47 združenj, dočim se je izjavila proti samo 1 organizacija. Ostalih 7 pa še ni imelo občnih zborov. Glede trošarinskega vprašanja sporoča, da narodna skupščina ni osvojila resolucije, ki so ji bile predložene od strani vseh gostilničarskih organizacij v državi. Omeniti je še treba, da se je vršila dne 18. februarja v Zbornici TOI, in sicer na pobudo zvezne organizacije, širša anketa, kateri je prisostvoval tudi poslanec g. Lovro Petovar, ki je seveda v prvi vrsti zastopal vinogradniške interese. Po njegovi izjavi ni pričakovati vsaj v vidnem času nikake bistvene spremembe trošarinskega zakona, pač pa bi se dalo doseči spremembo taksnega zakona v pogledu razvrstitve točilne takse na 12 razredov. Kar pa se tiče prodaje vina po vinogradnikih, smatra, da ni bilo mnenje zakonodavca dopustiti prodajo vina kjerkolisibodi, temveč edinole na kraju pridelka. Pri ponovnem razgovoru z merodajnimi činitelji smo dobili vtis, da trošarinsko vprašanje ni za našo narodno skupščino gospodarskega značaja, temveč zgolj politične važnosti in pa prestiža onih, ki so pri zakonu sodelovali. Namen današnjega zborovanja ni tedaj pono-

ven popis dobrih in slabih posledic trošarinske novele, ker se je itak že od vseh strani obravnavala po časopisju in na različnih protestnih zborovanjih, temveč naj služi kot ugotovitev, da prihajajo vinogradniki sami do jako važnega spoznanja, da trošarinski zakon ni v njihovo korist, temveč nasprotno v njihovo škodo. Naša glavna zahteva pri tem trošarinskem vprašanju ne sme utreti prav nikake okrnitve, ter se mora glasiti slej ko prej, da se mora edinole gostilničarskemu obrtniku dopustiti prodaja vina in žganja na drobno. Ta pravica, ki tvori osnovo pri našem obrtnem poslovanju, je zajamčena v obrtnem zakonu. Zvezna uprava pa pozdravlja vsaj malo uvidevnost, katero smo našli pri vinogradnikih, posebno kar se tiče pojasnila glede naziranja zakonodavca radi prodaje vina na drobno. Zvezna uprava se je zanimala tudi za tujsko-prometna vprašanja in je v to svrhu sklicala sejo tega posebnega odseka, katera se je vršila dne 31. marca v Ljubljani. Namen tega odseka je bil, da samostojno razpravlja o tujsko-prometnih problemih in da zastopniki naših organizacij iz tujsko-prometnih krajev podajo svoja mnenja v teh vprašanjih. S takim postopanjem smo nameravali olajšati delo tujsko-prometnim organizacijam, katerim se mora prepustiti izvedbo teh naših zahtev. Naravno, da se mora pri vseh zadrugah kakor pri članih vzbuditi smisel in pravilno razumevanje za tujsko-prometne ustanove, da se jih v njihovem delu podpre v moralnem in materialnem oziru. Na tej seji se je sklenilo pretvoriti ta odsek v hotelirski odsek, ki naj tudi v teh vprašanjih samostojno razpravlja v okvirju zvezne organizacije. Ze iz predsedniškega poročila se lahko posname odpor vseh gospodarskih krogov proti šušmarjenju od strani konzumov in nabavljalnih zadrug, ki trgujejo tudi z nečlani in ogrožajo s tem obstoj obrta in trgovine, in uživajo vse mogoče davčne ugodnosti. Naš namen ni, ovirati ali ogroziti gospodarsko osamosvojitve našega uradništva, katero naj le poseča svoje trgovine in gostilne, odločno pa protestiramo, da bi ogrozili s šušmarstvom eksistenco davkoplačevalcev. Kar se tiče kolektivne pogodbe z Autor-Centralo, je zvezna uprava stori-la, kar je bilo v njeni moči in poskušala doseči ugoden sporazum z zastopniki komponistov. Na žalost se predvidena pogodba ni hotela podpisati od strani ravnateljstva naznačene centrale. Poleg tega pa je nastala še nejasnost vsled spora, ki je nastal med to Autor - Centralo in pa med drugo organizacijo komponistov. Dokler se ta položaj ne pojasni, toliko časa ne moremo priti do zaključnih pogodb. Nato se je razvila obširna debata posebno kar se tiče trošarinskega vprašanja in pa pogodbe z Autor-Centralo. Splošno je prevladalo mnenje, da se naj ne sklepa kolektivnih pogodb, ki ne bi popolnoma odgovarjale našim zahtevam, temveč naj se vsak posameznik z Autor-Centralo sporazumi, če pa bo ostala neizprosnost v svojih zahtevah, naj se ne pusti proizvajanje godbe v lokalih.

Glede obveznega zavarovanja po čl. 384 obrt. zak. pojasni zvezni predsednik pomen tega člena in prosi za izjasnitev občnega zbora k temu velevažnemu vprašanju. Številni delegati, ki so se prijavljali k besedi, so povdarjali, da bi obvezno zavarovanje v tej gospodarski stiski prineslo

našemu članstvu prevelikih bremen. Za sedaj naj se odkloni obvezno zavarovanje, pač pa naj zvezna uprava obdrži to vprašanje v stalni evidenci in ga naj da ponovno na dnevni red zborovanja tedaj, kakor hitro se bodo poslovne prilike gostilničarske obrti zboljšale. Zveznemu članstvu pa se priporoča, da se prijavi, kdor seveda hoče, k Gostilničarski Samopomoči, katera je bila prej ustanova bivše ljubljanske zveze. Gostilničarska Samopomoč je tekom 7 let izplačala svojim članom na posmrtninah preko 1.000.000 Din in bi bilo škoda, če bi se morala likvidirati. Ker je občni zbor Gostilničarske Samopomoči zaprosil zvezno upravo, da prevzame v njen delokrog tudi nadzorstvo te ustanove, je zvezni predsednik mnenja, da bi bilo v veliko škodo vpisanih zavarovancev, če bi v času, ko odklanjamo obvezno zavarovanje, propadla še možnost dobrovoljnega zavarovanja za slučaj smrti. Občni zbor je na predlog g. Tancar Davorina iz Jesenic sklenil, da naj zvezna organizacija prevzame nadzorstvo nad Gostilničarsko Samopomočjo, spremeni pravila in jo v njenem poslovanju bistveno reorganizira.

Nato so se vršile dopolnilne volitve in sicer v nadzorstveni odbor, kakor tudi v širši in ožji zvezni odbor, ker se je število zadrug od ustanovnega občnega zbora jako pomnožilo. V nadzorstveni odbor so se izvolili na predlog g. Virant Ivana iz Zalca sledeči gg.: Korže Franc iz Ptujja, Miklič Franc iz Ljubljane, Molnar Aleksander iz Bleda. V zvezni širši odbor pridejo po pravilih vsi predsedniki na novo vstopivših združenj in pa še 6 odbornikov, ki se volijo iz delegatov na občnem zboru. Po kratkem odmoru je bil soglasno sprejet predlog g. Peterlin Mira iz Kranja in sicer gg.: Alt Anton iz Velike Nedelje, Berlič Joško iz Ptujja, Hodnik J. iz Boh. Bistrice, Kmet N. iz Ljubljane, Majcen Alojzij iz Pragerskega in Zore Leopold iz Kranjske gore. V zvezni ožji odbor pa sta bila izvoljena 2 člana. Na priporočilo g. predsednika naj se izvolijo dopolnilni člani zvez. ožjega odbora iz vinorodnih krajev naših Slov. goric, predlaga g. Golenko Anton iz Sv. Miklavža g. Berlič Joška, odposlanca Združenja v Ptujju. G. Povodnik Josip iz Maribora pa g. Golenko Antona, kot dobrega poznavalca razmer v vinorodnih okoliših Ormoža in Ljutomeru. Predloga sta bila soglasno sprejeta. Zvezni ravnatelj poroča nadalje o zveznem tisku in prosi, da se naj izvoli tiskovni odbor, ki bi skrbel za financiranje lista in dajal tudi smernice pri upravi lista. Na splošno zahtevo se sklene, da se naj list upravlja v isti obliki in pod istimi pogoji pod vodstvom zveznega ravnateljstva. Naročnina na list je vračunana v zvezni članarini in se jo ne sme pri zadrugah posebej predpisovati, temveč mora biti zvezna članarina vnešena kot celota v združno članarino.

Pri samostojnih predlogih smatra g. predsednik za potrebno, opozoriti zvezne delegate na velike zasluge g. Bernardi Draga, hotelirja, predsednika Združenja v Celju in častnega člana bivše mariborske zveze, na njegovo neustrašljivo postopanje ob priliki ustanovitve gostilničarskih zveznih organizacij. Gosp. Bernardi je bil oni, ki je po razdelitvi Slovenije v dve oblasti, ustanovil v Celju zvezno organizacijo, katera se je razmaknila v takem obsegu, da je prednjala vsem organizacijam v državi.

vi. Poznano nam je, da je bila živa potreba tudi sedaj, postopati po načelih g. Bernardija, češ, da mora biti sedež najvišje stanovske organizacije tam, kjer lahko najlažje zastopa interese članstva. Omeniti moram na današnjem zborovanju, da je predvsem zasluga g. Bernardija, da se je združenje obeh zvez izvršila tako gladko, in da so se z večjim ali manjšim trenjem zgladili vsi nesporazumi, ki so počivali na popolnoma neosnovanih domnevah. Poznano je, da se je iz popolnoma neopravičenih vzrokov, katerih nočem podrobno analizirati, pojavila jako majhna struja, ki je hotela v današnjih najtežjih časih razbiti slogo in edinstvo gostilničarstva v dravski banovini. Tu se je g. Bernardi pokazal na višku svoje vztrajnosti, odločnosti in stanovske zavesti, ker je neustrašno stopil na stran onih, ki niso imeli drugega v mislih, kakor zediniti vse gostilničarje naše dravske banovine v močno, z borbenim duhom prežeto falango. Potrebno je tedaj, da se nova zvezna ustanova izkaže hvaležno temu odličnemu članu in da ga v viden znak spoštovanja in hvaležnosti izvoli za svojega častnega člana.

Izvajanja g. predsednika so bila vsled dolgotrajnega burnega pritrjevanja večkrat prekinjena, nakar se je po končanem govoru g. predsednika izvolilo z glasnim pritrjevanjem g. Bernardija za častnega člana. G. Bernardi se je presenečen nad to pazljivostjo zveznega članstva zahvalil za izkazano mu priznanje.

Pri slučajnostih prosi g. Dolinšek Avgust, da se naj opozori kr. bansko upravo na brezmejno krošnjarenje z vinom v industrijskih krajih. Tako prihajajo razni špekulanti na železniško postajo Hrastnik ali pa izstopijo že preje in pridejo peš v Hrastnik ter se nato takoj razkropijo po hišah, kjer imajo pripravljene že svoje razprodajalce.

G. Špes, odposlanec Združenja v Vojniku, navaja drastične dokaze, da točijo kmetje brez vsakega oblastnega dovoljenja vino v neomejeni količini, če jim zmanjka lastni pridelek, pa ga kupijo pri drugih vinogradnikih. Dočim so omejene vse zabave po gostilnah, se dopuščajo rajanje ob pitju in petju ter drugih zabavah po kmečkih domovih do ranega jutra. G. Špes je navajal še različne druge stvari, katerih pa ne moremo iz gotovih ozirrov objaviti v časopisu.

G. Rozman Alojzij iz Prevalj sporoča, da je interveniral vsled šušmarjenja v 14 slučajih in da ima že 5 mesecev 6 sodov zaplenjenega vina v shrambi. Najbolj žalostno je to, da ne nudijo organi pri pobijanju šušmarstva potrebne pomoči in prosi, da se v tem smislu izvrši intervencija na pristojnih mestih. Proti šušmarjem naj se izrekajo najstrožje kazni s takojšnjo izvršbo in uničenjem vina.

G. Berlič Joško iz Ptuja poroča o žalostnih slučajih šušmarstva v ptujski okolici. Gostilničarji, ki so izvrševali že nad 40 let gostilničarsko obrt, so odložili svoje koncesije, ker ne morejo kriti svojih stroškov, če prodajo vsled šušmarstva komaj na leto 5 polovnjakov vina. V tem času, ko propadajo dobre, stare kmečke gostilne, razprodajajo šušmarji kar po 7 polovnjakov šušmarne in so za to svoje početje kaznovani komaj s 100 Din globe.

G. Gradt Maks iz Šmarja pri Jelšah opozarja zvezno upravo na krošnjarenje potom železničarjev, in pa na odredbo banske uprave, da so privatniki prosti plačevanja trošarine na vino in žganje. Zvezni predsednik in zvezni ravnatelj sta podajala na stavljenja vprašanja podrobna pojasnila, v koliko se je storilo za odpravo teh nedostatkov.

G. Virant Ivan iz Žalca opozarja na postopanje davčnih uprav prilikom rubežni, ker se rubežni predmeti radi pomanjkanja kupcev v kraju rubeža, enostavno transferirajo v večje kraje, kjer jih razprodajo za prav sramotno nizko ceno. Izterjava davčnih predpisov in zaostankov naj se omili in naj se ne uničuje po niz-

ki ceni premoženja, ki se ga je pridobilo potom trdega in poštenega dela.

Pri slučajnostih poroča zvezni predsednik še o ustanovitvi samostojnega hotelirskega in kavarniškega odseka v soglasju s pravili in prosi za naknadno potrditev občnega zbora. Občni zbor osvoji soglasno predlog zvezne uprave, nakar se zaključijo jako uspelo prvo zborovanje banovinske gostilničarske zveze.

Sestanek hotelirjev, kavarnarjev, restavraterjev in lastnikov penzizonov

Zvezna uprava je sklicala dne 26. aprila t. l. v hotelu »Union« v Ljubljani sestanek hotelirjev, kavarnarjev itd. z namenom, da ustanovi hotelirski odsek za dravsko banovino, ki se bo pečal predvsem z zadevami, ki se tičejo izključno označenih obratov našega obrta. Tega sestanka se je udeležilo 30 hotelirjev, kavarnarjev in restavraterjev, predvsem naravno oni zastopniki hotelirske industrije, ki imajo največja podjetja. Zastopani so bili sledeči kraji: Ljubljana, Bled, Kranj, Bohinj, Celje in Novo mesto. Navzoča sta bila tudi banki svetnik in ravnatelj Tujsko-prometnega sveta g. dr. Šterter ravnatelj Tujsko-prometne zveze v Ljubljani g. Pintar. Časopisje je bilo zastopano po uredniku »Jutras«, »Slovenca« in »Modernega hotela« iz Zagreba.

Sestanek je vodil zvezni predsednik g. Ciril Majcen, ki je po pozdravu navzočih omenil važnost ustanovitve samostojnega hotelirskega odseka pod okriljem zvezne organizacije. Sicer ni število udeležencev v nikakem razmerju s številom obratov, vendar lahko smatramo, da smo z današnjim dnevom prebili led v kolikor se tiče združitve vseh navedenih hotelirjev, kavarnarjev itd. v svoj samostojni odsek. Zvezna uprava je želela in podpirala to ustanovitev, ker je prepričana, da je mnogo takih vprašanj, ki se tičejo zgolj le hotelirske industrije in ki ne vzbujajo zanimanja ostalega gostilničarstva. Z razdelitvijo dela bo lažje doseči uspehe, ker je s tem podana možnost, da razpravlja vsaka grana našega obrta samostojno svoje zadeve in da se ustvari, odnosno pomnoži kader sodelavcev. Ustanovitev tega odseka je potrdil tudi izvanredni občni zbor v Celju in izražal željo, da bi se v tem odseku delalo z vso intenzivnostjo na ustvaritvi naših ciljev. Pri volitvah se je na predlog g. Pečuha, kavarnarja iz Celja izvolilo večino članov odbora iz Ljubljane, da se omogoči sklepčnost odborovih sej. V ta odbor so bili izvoljeni sledeči gg.: Miklič Franc, hotelir, Koritnik, hotelir, Šterk Pero, hotelir, Presker Emil, kavarnar, Černe Jernej, hotelir in Škrlep Janko, ravnatelj hotela »Uniona«, vsi iz Ljubljane. Poleg tega so prišli v odbor gg.: Molnar Aleksander, hotelir in Starkel Adolf, lastnik penziona, oha iz Bleda, Klešič Aleksander, kavarnar iz Maribora in pa Berglez, ravnatelj hotela »Evrope« iz Celja. Izvolitev predsednika in podpredsednika se prepusti prvi odborovi seji. Po izvršeni volitvi je podal zvezni ravnatelj g. A. Peteln poročilo o položaju našega hotelirstva v dravski banovini. Omenil je, da imamo v Sloveniji in sicer po izkazih naših zadrug 101 hotel, 55 kavarn, 162 restavracij in 28 penzizonov. Takoj po ustanovitvi skupne zveze se je razposlalo 149 vprašalnih pol, ker se je hotelo ugotoviti gospodarski položaj naše hotelirske industrije. Žal, da je uprava na vse razposlane pole prejela komaj 25 odgovorov, od katerih pa je bilo le 8 popolnih in so se le ti mogli vzeti v poštev pri našem razmotrivanju. Nepremičnine teh osem podjetij, med katerimi niso naznačeni največji ali veliki obrati, temveč le podjetja srednje velikosti, so precenjene na 9.150.000 Din, premičnine pa na 2.050.000 Din, skupaj torej 11.210.000 Din. Na tem premoženju počiva 3.633.000 Din hipotekar-

nih dolgov, letičih pa 2.464.223 Din in je tedaj razmerje med hipotekarnimi in letičnimi dolgovi naravnost katastrofalno. Obrestna mera je znašala samo v enem slučaju 6%, v ostalih pa se giba med 10 in 14%. Od teh osem objektov se je dalo v svrhu ugotovitve prezadolženosti uporabiti le odgovore 6 objektov. Tako smo prišli do presenetljive številke, da je vložen kapital obremenjen za okroglo 76%. Tudi številke o prometu so jako zanimive. Leta 1930. je imelo 8 objektov 4.381.600 Din, leta 1931. 3.290.000 Din, leta 1932. 2.897.000 Din prometa, ki je nazadoval v letu 1931. za 12%, v letu 1932. napram 1930. pa kar za 34%. Vkljub zmanjšanemu prometu je ostala davščina skoraj ista. Šest obratov je plačalo leta 1930. samo na neposrednih davkih 110.755 Din, leta 1931. 116.000 Din in leta 1932. 101.094 Din, dočim je promet padel v l. 1931. napram l. 1930. za 25%, so davki mesto padli, poskočili za 10%. V letu 1932. pa so se pri 30% znižanem prometu znižali davki komaj za 15%. Iz tega se vidi, da davčna politika v nobenem primeru ne sledi gospodarskim prilikam, temveč se brezobzirno izvaja fiskalni režim v najstrožji obliki. Pripomniti moramo, da ti podatki nikakor ne morejo podati popolne, celotne in verodostojne slike o položaju našega hotelirstva, ker je pri tem upoštevamo samo par podjetij, toda hočemo nuditi s tem le dokaz, da bi se na podlagi takega statističnega materiala lažje doseglo kako izboljšanje dosedanjih obupnih prilik. Obžalovati je tedaj, da večina ni izpolnila vprašalnih pol, ker bi imeli danes lahko že reelno sliko o hotelirstvu banovine, katera je najbolj razvita v tujsko-prometnem pogledu. Iz celotnega statističnega materiala bi videli n. pr., da je celotni promet nazadoval v neprimerni višini, nadalje, da je toliko in toliko podjetij popolnoma insolventnih, da so se največja podjetja zatekla k poravnavam itd. Brez sodelovanja samih interesentov pa ostane naravno vsaka akcija zvezne uprave brezplodna, ker se pri gospodarskih vprašanjih ne more operirati z lepimi frazami, temveč le na podlagi nevarljivega statističnega materiala. Skrajni čas je tedaj, da se poživi najožje sodelovanje med članstvom in med stanovskimi organizacijami. Ko razmotrivo položaj našega hotelirstva, se nam stavi samo ob sebi vprašanje, kako bi se naj saniralo naša podjetja. Naravno, da je odgovor v današnjem času, ko vladajo naravnost brezupne prilike na denarnem tržišču, jako težak. Popolna sanacija je pri takem stanju našega splošnega gospodarstva skoraj neizvedljiva, zato je treba seči v prvi vrsti po sredstvih, ki bi samo zaostavila nadaljno razkranjanje gospodarstva našega hotelirstva. Seči bi bilo treba po onih ukrepih, ki so jih deloma že izvedle nekatere države ali pa se šele razpravljajo v njihovih parlamentih. Švica, Francija in Avstrija so pomogle hotelirstvu z brezobrestnim posojilom. Primerna bi bila ustanovitev hotelirskega kreditnega instituta, ki je ustanovljen že v skoraj vseh tujsko-prometnih državah, seveda bi morala pri tem kreditnem institutu v prvi vrsti sodelovati državna uprava, kakor tudi samouprave. Potrebni kredit naj bi se dobil proti nizki obrestni meri od hipotekarne banke, ki je dosedaj pokazala le malo interesa za hotelirstvo.

Največjo važnost pa je treba polagati vprašanju na kak način dvigniti promet v naših obratih. Odgovor na to je sicer jako enostaven in se glasi: poživimo tujski promet, od katerega odvisi obstoj sploh celega našega gostilničarstva v dravski banovini. Baš pri pospeševanju tujskega prometa zadenemo zadnje čase naravnost na nepremagljive ovire. Zunanji tujski promet peša od leta do leta, ker se ga omejuje z vsemi mogočimi ovirami. Ne prištevamo k temu samo devizne omejitve, ki so se dale vsaj zadnje čase še nekoliko obiti, bodisi potom separatnih meddržavnih pogodb ali pa, kar se je po-

kazalo še za najboljše, še potom privatnih obračunov. Ovira tiči predvsem v šikanah, kateri so izročeni državljeni, ki hočejo potovati v inozemstvo. Zato ni pričakovati izboljšanja zunanjega tujskega prometa toliko časa, dokler se ne zboljšajo splošne gospodarske razmere med poedinimi državami in dokler ne poneha politična napetost. Veliko večjo važnost kot dosedaj bi morali posvetiti našemu notranjemu tujskemu prometu, ki se je do zadnjega časa jako zanemarjal. Tu nam je treba sistematične notranje propagande in bil bi skrajni čas, da se propaganda koncentrirajo pri tujsko-prometni organizaciji, ki je do danes vodila z malo izjemo skoro vso reklamo v dravski banovini. Naravno, da propaganda zahteva mnogo denarja, zato bi bilo potreba podpreti to propagandistično centralo s prispevki, ki bi jih naj dajala banska uprava in pa občine, kakor tudi gospodarske korporacije in privatne osebe. Mnenja smo, da bi posebno občine lahko pokazale večjo skrb do našega tujskega prometa, od katerega ima vse prebivalstvo velike koristi in vsi bi se pri vsakem letnem občinskem proračunu obvezno določilo 12% v korist tujskega prometa, kar bi znašalo prilično 650.000 Din. Če pa bi se vkljub temu občine protivile tem prispevkom, pa naj bi vsaka občina prosečno prispevala na leto vsaj 100.— Din, kar bi znašalo približno 140.000 Din. Če pa upoštevamo, da bi bila pri tem prizadeta tudi velika mesta, trgi in industrijski kraji z velikimi občinskimi proračuni, potem bi se prav lahko dvignila ta vsota na 200.000 Din, katera bi se naj stavila na razpoložanje omenjeni propagandistični centrali.

Ker pa nastaja tudi v tej gospodarski panogi večja ali manjša konkurenca in rivaliteta, bi se moralo gledati na to, da bi se vzgojil, odnosno poglobil čut naroda za tujski promet, kar bi gotovo ne bilo pretežno pri sedanjih ekonomskih prilikah, v katerih živi naše ljudstvo in ki zagrabljivi tudi za najmanjši zaslužek. Pri tem poduku odnosno vzgoji našega ljudstva bi morala sodelovati predvsem podeželska inteligenca in bi se naj poduk o tujskem prometu pričel že pri naši šolski mladini, učeč jo higijeno telesa, higijeno stanovanja, o lepem vedenju, o koristi tujskega prometa itd. Tudi naša podeželska društva bi pri tem poduku lahko sodelovala z največjo koristjo. Priporočljivo bi bilo tedaj, da bi **banska uprava odredila vsaj 1 uro na teden pouk o tujskem prometu in bi se naj podeželsko učiteljstvo, predvsem ono, ki kaže in ima voljo, da vrši propagando tujskega prometa na vasi, izobraževalo v 14-dnevni počitniških tečajih.** S tako sistematično vzgojo našega naroda bi navezali v pretežni meri notranji promet na našo banovino. Smoter naše propagande mora biti, da omogoči slehernemu človeku večdnevno bivanje izven kraja njegovega stalnega bivališča. To bivanje naj bi uporabil izključno le za svoj oddih, odnosno za oddih svoje družine. Brezdvomno mora vzporedno s to propagando korakati razvoj gostilničarskega obrta. Zato se mora nuditi našemu človeku veselje do dela, ki samo ob sebi poživljuje privatno inicijativo, ki pa je vsled pogostega nerazumevanja oblasti in ostalih činiteljev doživela zadnji čas največji zlom. Promet, posebno v sezonah se ne sme omejevati, ker se mora vendar v današnji stiski izkoriščati vsako priliko za zaslužek. Rigorozno izvajanje in krčenje policijskih ur, visoke takse za koncerte, zabave in veselice, splošne omejitve veselja, vse to ovira promet, dočim ne kaže na drugi strani prav nobenega efekta, ker se veseljačenje ne omejuje, temveč se ga preganja iz naših obratov v privatne hiše, kjer je vsak policijski nadzor nemogoč. Istotako bi se moralo dati naši hotelirski industriji nekoliko oddiha v tem, da se prepove za gotovo dobo ustanavljanje novih koncesij. Na žalost se oblastva za vsa ta priporočila ne zmenijo, ker bi se sicer ne ustanavlja manjša podjetja,

ki uničujejo pri tem dobro razvite gostilne in hotele. V splošnem opazamo nestalnost v pogledu sanacij naših prilik, ker se enkrat hoče zaščititi i gostilničarski obrt s tujskim prometom, na drugi strani pa se izdajajo taki ukrepi, ki ovirajo tujski promet. Mi smo svoje čase polagali mnogo na ustanovo, ki jo je ustanovila banska uprava, t. j. Tujsko-prometni svet dravske banovine, ker smo mislili, da bodo pri ukrepih, ki se bodo tikali gostilničarstva in tujskega prometa sploh, merodajni predvsem le nasveti tega sveta, toda doživeli smo razočaranje, da se želje sveta upoštevajo skrajno malo. Obžalovati moramo, da se pri nas ne postopa pri tujsko-prometnih vprašanjih na isti način, kakor se to vrši v državah, katere pazijo budno na vse pojave, ki bi le količkaj mogli škodovati tujskemu prometu.

Pri sanaciji naših prilik bi morali tudi upniki sodelovati. Mislimo, da je predvsem upniku na tem ležeče, da se insolventnost dolžnika odpravi in da se mu da v kakršnikoli obliki čut sigurnosti za večjo ali manjšo dobo, da se otrese brig in bojazni, ki ga omejujejo pri razvoju njegove podjetnosti. Rubežni, grožnje s prodajami, ki so na stalnem dnevnem redu, poslabšajo le položaj in nanašajo ne samo posamezniku moralno in materialno škodo, temveč vsemu narodnemu gospodarstvu. Posebno mali narod, ki je gospodarsko šibek, ne sme pustiti, da razpade tudi najmanjša gospodarska postojanka in da se razvije odurna špekulacija, ki gre samo za tem, da se sklepajo temne kupčije na škodo podjetij. Našteti bi moral še druge raznovrstne predloge, vendar prepuščam to hotelirskemu odseku, ki naj razmišlja na kak način naj bi se odpravile nevarnosti, ki pretijo našim podjetjem. Pripominjam pa, da je brez zanimanja posameznega interesenta vsaka akcija nezmožna, ker ne daje dovolj jake legitimacije onim, ki se v resnici zavzemajo za odpravo težkoč in ki z bojaznijo gledajo na najbližjo bodočnost.

K besedi se je oglasil tudi g. Pintar, ravnatelj Tujsko-prometne zveze, pozdravljajoč dejanske nositelje tujskega prometa. G. ravnatelj omenja, da je Tujsko-prometna zveza vedno sledila hotelirskemu stanu in ga v vsakem oziru podprla. Posebno pozdravlja predlog zveznega ravnatelja g. Petelna glede koncentracije propagande za pospeševanje tujskega prometa. Že sama Tujsko-prometna zveza je v zadnjih 10 letih izvršila velikansko delo na tem polju. Izdala je namreč reklamnega materiala za preko 1.200.000 Din. Naravno, da bi vršila to delo lahko še v večji meri, če bi se ji dalo na razpolago dovolj gromotnih sredstev. Tudi Tujsko-prometna zveza poskuša odpraviti različne ovire in je napravila od svoje strani že nešteto vlog na merodajna mesta.

V imenu Tujsko-prometnega sveta je pozdravil navzoče g. dr. Šterk, ki je omenil, da je Tujsko-prometni svet napravil protest proti šušmarjenju v hotelirski stroki, katero izvršujejo privatniki z oddajo stanovanj. Važno je, da delajo v soglasju Gostilničarska zveza, Zveza za tujski promet in Tujsko-prometni svet, ker se le na tak način lahko računa na uspehe.

G. predsednik Majcen odobrava predlog zveznega ravnatelja glede ustanovitve hotelirskega kreditnega instituta. Omenja nadalje tudi po-

trebo ukinitve izdaje dovolil, ker nikakor ne gre, da se ustanavlja veliko število buffetov, ki izpodjedajo temelje velikih obratov, ki vršijo ne samo gospodarsko, temveč tudi socialno nalogo. Zbira se naj fond za povzdigo tujskega prometa po občinah, ker je na tujskem prometu brezdomno tudi kmet in podeželski obrtnik zainteresiran, ker sta največ deležna od njegove koristi.

Konečno se oglasil k besedi g. Šterk Pero iz Ljubljane, ki pojasni njegovo borbo proti prenočninskemu davku, ki se je znižal od 20 na 15% in se v to svrhu prečita tudi članek, ki ga je svoječasno prinesel v tej zadevi »Slovenec«.

Razpravljale so se še druge zadeve, kot n. pr. vzgoja naraščaja, zaposlitev nameščencev itd., nakar je bil zaključen sestanek z željo, da bi prinesel one uspehe, ki so jih imeli v mislih ustanovitelji odseka.

Občni zbori

Združenje na Vrhniki je imelo dne 8. maja 1933 ob 1. uri pop. v prostorih g. predsednika Brenčiča redni letni občni zbor. Po ugotovitvi sklepčnosti je pozdravil g. predsednik navzoče članstvo, kakor tudi zveznega odposlanca ravnatelja g. Petelna. Nato se je spominjal pokojne tovarišice g. Langvalterjeve. Po prečitani zapisnika zadnjega občnega zbora, kateri se je soglasno odobril se je podalo blagajniško poročilo. Blagajniški izkaz izkazuje v letu 1932. 6261 Din 25 p. prejemkov in 4572 Din izdatkov, tako da znaša končni saldo 1684 Din 25 p. Premoženje združenja pa znaša v gotovini Din 475235 Din in 20 delnic Gostilničarske pivovarne v znesku Din 10.000.—. Gg. Drašler Anton in Drašler Drago sporočata kot pregledovalca računov, da sta našla vse v najlepšem redu in predlagata absolutorij, kar je tudi članstvo soglasno sprejelo. Iz tajniškega poročila je posneti, da ima združenje enega častnega in 78 rednih članov. Izstopili so 3 ker so nehali z obratovanjem, nanovo pa sta pristopila 2, dočim je eden član umrl. G. tajnik prečita nekaj važnih okoliščin sreskega načelstva, zbornice TOI v Ljubljani, zvezne uprave itd. Obenem opozori člane, da mora imeti vsak vajevec in vajevec v smislu obrtnega zakona z mojstrom učno pogodbo, ki mora biti pravilno registrirana pri drugem.

Zvezni ravnatelj g. Peteln pozdravi zborovalce v imenu zvezne uprave ter v daljšem govoru pojasnjuje posledice nove trošarinske novele o boju zoper šušmarstvo, glede pravilnikov k obrtnem zakonu, glede davčnih predpisov in glede policijske ure. Istotako je dajal različna pojasnila na vprašanja, ki so mu jih stavili člani.

Pri slučajnostih poroča g. Drašler Anton o krivici, ki se godi gostilničarjem radi krošnjarenja potom gotovih ljudi iz Hrvaškega Zagorja, ker točijo vino v vsaki množini, čisto kar v loncih ne da bi plačali kake pristojbine ali pa občinsko trošarino in ne da bi se pri tem gledalo na higijenske predpise kot se to zahteva od gostilničarja. Še bolj pa kot hrvaški krošnjarji z vinom, škodujejo gostilničarjem železničarji, ki izrabljajo prosto vožnjo, ter tihotapijo vino iz vinorodnih krajev, ter ga prodajajo ljudem po nizki ceni saj ne plačajo ne vozine in tudi nobene trošarine. Zvezni ravnatelj sporoča, da je zvezna uprava po posebni deputaciji zaprosila železniško ravnateljstvo, da izda potrebne ukrepe v svrhu uničenja tega krošnjarenja z vinom in žganjem potom železniških uslužbencev. Prosi, da se mu sporoče vsi konkretni slučajji, da jih zveza nemudoma prijavi na ravnateljstvo, kakor tudi na prometno ministrstvo. G. predsednik Brenčič poda poročilo glede Gostilničarske Samopomoči, da so to ustanovo izkoriščali nekateri člani in da ne plačujejo v redu zapadlih prispevkov. G. Drašler Anton priporoča tudi, da bi se pri izterjevanju za delnice Gostilničarske pivovarne mileje postopalo in da bi se zamudnike ne izterjevalo sodnijskim potom, kar povzroča precejšnje stroške.

Konečno je občni zbor sklenil kaznovati vse one člane, ki se brez tehtnega opravičila niso udeležili občnega zbora. S tem je bil tudi črpan dnevni red zborovanja.

Vaši gostje bodo izredno zadovoljni

ako jim nudite kot pridatek h kislim vinom
Radensko zdravilno vodo

Ta voda napravi tudi najbolj kislino vino prijetno pitno, ker mu vzame kiselkavost

Radenska zdravilna voda
skrbi poleg tega za dobro prebavo in je izborno zdravilno sredstvo proti boleznim jeter, ledvic in preosnove

Kot namizno vodo priporočite svojim gostom vsled svojega prijetnega

in osvežujočega okusa priljubljeno
Radensko Gizelino vodo

Radenska Gizelina voda

se tudi izborno spaja s sadnimi sokovi ter vinil vseh vrst, ki jim barve ne spremeni

Združenje za sodni okraj Lož.

V Starem trgu se je vršil dne 19. aprila 11. občni zbor Združenja gostilničarjev za sodni okraj Lož. Tega zborovanja se je udeležilo poleg ravnatelja g. Petelna, kot zastopnika zvezne uprave še 32 članov. Ostali se zborovanja niso mogli udeležiti ker je bil ta dan velik snežni zamet. Občnemu zboru je predsedoval g. Zdravko Vilar. Zvezni odposlanec je v daljšem govoru poročal o delovanju zveze in dajal obširna pojasnila na vsa stavljena vprašanja. Raztolmačil jim je tudi nova zadružna pravila, ki so se soglasno odobrila. Iz poročil načelnika posnemamo, da šteje združenje 64 članov. Ivrševanje obrta so prekinili 3 gostilničarji, na novo je bila dovoljena 1 gostilna. Sej je bilo 4. Blagajniško poročilo izkazuje pri dohodkih Din 6.475'45 pri izdatkih pa Din 2.772'25. Nato so se vršile volitve, pri katerih je bil izvoljen sledeči odbor: g. Zdravko Vilar, načelnik, g. Ivan Benčina podnačelnik. Odbornikom pa gg.: Zabukovec Jožef iz Nove vasi, Usenik Ivan iz Velikega Vrha, Modic Franc iz Loža, Krajc Vilko iz Starega trga, Petrič Slavko iz Belimalna. Namestnikom gg.: Žnideršič Janez, Viševek, Žnideršič Franc, Stari trg, Petrič Ivan Gornje jezero, Plos Jože, Jermendol. Nadzorstveni odbor gg.: Hafner Jernej, Stari trg, Rudolf Zabukovec, Lož, Keržič Ludvik, Pudob. V častni odbor gg.: Lenarčič Ivan, Novas, Keržič Ivan, Pudob, Turk Anton, Ravnik, Jernej Hafner, Stari trg. Pri slučajnostih se je sklenilo, da se bo kaznovalo v bodoče vsakega odbornika, kateri se ne bo udeležil seje upravnega odbora.

S tem je bil zaključen dnevni red občnega zbora.

Združenje za kranjsko-gorski okraj Jesenice.

Občni zbor naznačenega združenja se je vršil dne 20. aprila ob 14. uri v restavraciji g. D. Tancer na Jesenicah. Po enournem čakanju je otvoril zborovanje g. predsednik Tancer Davorin in se uvodoma spominjal v preteklem letu umrlih članov, in sicer gg.: Neže Ravhekar, Oman Ivana in Leskovca. Nato se je prečital zapisnik zadnjega občnega zbora, ki se je enoglasno odobril. Iz poročila predsedstva izhaja, da je imela uprava 8 rednih in 1 izredno sejo. Dopisov je bilo 275. V učno dobo je bilo sprejetih 144 učenk in učencev. Koncesij je bilo 7 izdanih, dočim je bila ena odklonjena. Opustil se je samo 1 gostilniški obrat. G. predsednik sporoča, da se je ljubljanska zveza združila z mariborsko zvezo pod naslovom Zveza združenj gostiln. obrti za Dravsko banovino s sedežem v Ljubljani. V odbor so bili izvoljeni agilni možje kot n. pr. zvezni predsednik g. Majcen in drugi. Kot vodja pisarne pa je nastavljen ravnatelj g. Peteln. Vsled te reorganizacije našega stanu v Dravski banovini lahko upamo, da bo sedaj lažje doseči kakih koristi za naš stan, kot pa preje pri naši razkasanosti. Zadružna uprava se trudi, da bi dosegla za mesto Jesenice podaljšanje policijske ure in je v to svrhu že sestavila dobro utemeljeno prošnjo na kr. bansko upravo. Zadružna uprava je tudi dosegla, da je odpadel povisek občinske trošarine na vino. Združenje je tudi priredilo 7 dnevni servirni tečaj, kateri je izpadel v splošno zadovoljstvo. Poskušalo se je omejiti krošnjarenje in pa različno šušmarjenje. V to svrhu potrebuje uprava tudi v bodoče najožje sodelovanje od vsega članstva, da zamore prijaviti vse take slučaje obrtni oblasti.

Nato so se obravnavala tudi nova

zadružna pravila, ki so bila soglasno sprejeta in predložena Zbornici TOI v Ljubljani. Pri volitvah novega odbora so bili izvoljeni sledeči gg.: Za predsednika g. Malešič Božidar, za podpredsednika g. Kobal Franc, za blagajnika g. Oražem Anton. Odborniki: g. Tancar Davorin, Jesenice, Žerjav Alojz, Rateče, Janša Jože, Dovje, Ocepek Karl, Hrušica, Noč Lovro, Slov. Javornik, g. Bruner Matko, Slov. Javornik, ga. Oražem Marija, Zore Marija, Kranjska gora, Herman Andrej, Jesenice, Peklar Mara, Jesenice. Namestnikom: Zavrl Matevž, Slov. Javornik, Kirhmajer, Podkoren, Legat Anton, Jesenice. Nadzorstveni odbor: Paar Franc, Jesenice, Markeš Valentin, Jesenice, Rozman Tezija, Koroška Bela.

Pri slučajnostih se je podalo obširno poročilo o zadnjem izrednem občnem zboru v Celju, o Autor-Centrali, o ustanovitvi hotelirskega odseka itd. S tem je bil zaključen dnevni red občnega zbora.

Združenje v Krškem. Dne 10. maja t. l. se je vršil ob 10. uri dopoldne v gostilniških prostorih g. Antona Kriegerja v Krškem občni zbor označenega združenja. G. predsednik Edvard Krieger je pozdravil navzoče članstvo, kakor tudi zveznega odposlanca ravnatelja g. Petelna. Na to je podal obširno poročilo načelstva, dočim je podal tajniško poročilo g. Vanič. G. Ivo Rumpret je poročal o stanju blagajne, ki trpi tudi vsled netočnega plačevanja. Ravnatelj Peteln je poročal o delovanju zveze, o ukrepih, o predlogih itd. na raznih zborovanjih, anketah in pri oblastvih v kolikor se tičejo nove trošarinske novele. Vsa izvajanja je podkrepil z dokazi in se je dotaknil tudi davčne preobremenitve. H koncu je obžaloval maloštevilno obiskan občni zbor, rekoč, da je najmanj kar se mora od člana zahtevati, da prisostvuje vsaj enkrat na leto svojemu stanovskemu zborovanju. Pri slučajnostih se je protestiralo proti vedno večjemu krošnjarenju in šušmarjenju z vinom, nakar se je sklenilo, da se zaprosi sresko načelstvo za poostrevo kontrole. Zvezni ravnatelj je podajal različna pojasnila na vprašanja, ki so mu jih stavili navzoči člani. Na sklep, da se naj kaznuje vsakega člana, ki je neupravičeno izostal od občnega zbora z denarno kaznijo, je zaključil g. predsednik občni zbor.

Združenje v Dolnji Lendavi. Ob prisotnosti sreskega podnačelnika g. Žnideršiča, predsednika združenja Murska Sobota g. Vezer Geze in zveznega ravnatelja g. Petelna, se je vršil pod predsedstvom g. Lenariča Viktorja dne 29. 4. 1933 redni letni občni zbor združenja v Dolnji Lendavi. Po uvodnem pozdravu je podal g. predsednik poročilo o delovanju združenja v preteklem letu. Povdaril je težko stanje gostilničarske obrti posebno z ozirom na trošarinsko novelo in radi nelojalne konkurence producentov vin, proti katerim je gostilničar skoraj brez vsake moči. Nato je podal tajnik kratko poročilo navajajoč, da je imelo združenje 59 članov, 8 pomočnikov in 10 vajecev, pisarna združenja pa je rešila odnosno prejela 155 vlog in dopisov. Blagajniško poročilo ugotovi, da so znašali dohodki 7401'80 Din, izdatki pa 7256'50 Din. Pri tem se je moralo na žalost ugotoviti, da so člani jako neredni pri plačevanju članarine in jo dolgujejo nekateri že iz l. 1924. Na ta način znaša zaostala članarina 12.362 Din, kar je naravnost čudno, da se je združenje sploh moglo vzdržati. Da pride

AUGUST AGNOLA

LJUBLJANA

DUNAJSKA CESTA 13

ZALOGA RAZNOVRSTNEGA
NAMIZJA ZA GOSTILNE,
HOTELE IN KAVARNE

združenje na čisto v svojem denarnem poslovanju in da se postavi na solidnejšo poglavo, se soglasno sklene, da se mora vsa zaostala članarina na vsak način izterjati. Vsem dolžnikom na članarini se bodo poslali zadnji strogi opomini, nakar se jih bo izročilo upravni oblasti v svrhu prisilne izterjatve. Pri obravnavi proračuna za leto 1933. se je sklenilo, da se bo članarina odmerila od 55 — 205 Din, vzemajoč za podlago odmero točilne takse. Skupni dohodki bodo predvidoma znašali 14.824'80 Din, izdatki pa 12.380 Din. Proračun se je v tej obliki soglasno sprejel. Pri volitvah je bil na predlog g. Vukan Ludvika soglasno izvoljen za predsednika g. Pojbič Karol, gostilničar, Dolnja Lendava, za podpredsednika pa g. Horvat Ivan, gostilničar v Beltincih. Odbornikom gg.: Vukan Ludvik, gostilničar, Dolnja Lendava, Kreslin J., gostilničar, Beltinci, Bauer Samuel, Črenševci, Horvat Matija, Dol. Lendava, Slavič Matija, Lipovci, Lenarič Viktor, Dol. Lendava. Namestnikom gg.: Deutsch A., gostilničar, Dol. Lendava, Tivadar Štefan, Turnišče, Ružič J., Turnišče, Škoberne Franc, Črenševci. Nadzorstveni odbor gg.: Švec Franc, Dol. Lendava, Zemljič Štefan, Beltinci, Heršeni Franc, Genterovci, Častni odbor gg.: Horvat Ivan, Beltinci, Vukan L., Dol. Lendava, Lenarič Viktor, Dol. Lendava, Kreslin Jože, Beltinci, Pojbič Karol, Dol. Lendava. V strokovni odbor za pomožniške izpite pa gg.: Pojbič Karol, Vukan Ludvik in Švec Fr. vsi iz Dol. Lendave. Naznačeni so obenem tudi delegati za zvezni občni zbor. Predsednik g. Pojbič se je v iskrenih besedah zahvalil za izvolitev, zagotavljač članstvo, da bo z vsemi silami stremel za procvit gostilničarske organizacije ter naglašal potrebo, da se med člani razvije stanovska zavest in medsebojno zaupanje. Z ozirom na to, ker se je pri nekaterih občnih zborih pokazalo, da se člani ne odzivajo vabilom, se je sklenilo, da bo upravni odbor proti vsem takim nazavednežem najstrožje postopal v smislu določil novih pravil, ki predvidevajo precej velike denarne kazni. Za člane, ki se sedanega občnega zbora niso udeležili brez tehtnega opravičila se določi kazen in sicer za one, katerih bivališče je izven sedeža združenja s 30 Din, za one pa, ki so na sedežu združenja pa s 50 Din.

Na to poročila g. Vukan Ludvik, da je prisostvoval z g. predsednikom Pojbičem izrednemu občnemu zboru v Celju, katerega je priredila nova banovinska gostilničarska organizacija, v kateri so dosedaj včlanjena že skoro vsa združenja v Dravski banovini. Priporoču, da se tudi združenje v Dol. Lendavi priključi novi banovinski organizaciji, ker lahko le v velikih organizacijah najdemo zaščito ogroženih interesov našega stanu. Predlog g. Pojbiča je bil soglasno in z odobravanjem sprejet. Omeniti je treba, da je navzoči načelnik mursko-soboškega združenja g. Geza Vezer dajal izvrstna navodila in svrhu reorganizacije tega združenja in se toplo zavzemal za priključitev k novi banovinski zvezi.

H končni besedi se je oglasil še sreski podnačelnik g. A. Žnideršič, ki je bodril navzoče člane na složno delo, na medsebojno zaupanje in podporo ter pozival člane, da naj bodo zvesti svoji strokovni organizaciji, ki je za njih velikega pomena. S tem je bil zaključen občni zbor.

Združenje v Murski Soboti. Dne 16. februarja 1933 se je vršil v prostorih gostilne Benkič v Murski Soboti 11. redni letni občni zbor tam. združenja, katerega so obiskali kot zastopnik oblasti g. Lipovšek Gašpar, sreski načelnik v Murski Soboti, kot zastopnik Zbornice TOI v Ljubljani g. Čeh Franc in kot zastopnik Zveze združenj gostiln. obrti za Dravsko banovino član zvezne uprave g. Dolinšek Avgust. Občnemu zboru je prisostvovalo izmed 183 članov 159 članov, dočim so se ostali opravičili. Predsednik g. Geza Vezer je pozdravil navzoče, posebno pa zastopnike oblasti in korporacij ter takoj uvodoma predlagal brzojav na kabinetno pisarno Nj. Veličanstva kralja sledeče vsebine:

»Gostilničarji sreza murskosoboškega zbrani na letni skupščini v Murski Soboti izražamo neomejeno zvestobo in udanost«. Ta brzojav je bil soglasno sprejet, nakar so navzoči stoji zaklicali Nj. Veličanstvu trikratni »Živijo«. Ker

bi bil potek zadnjega občnega zbora itak objavljen v časopisu Murska Krajina odpade čitanje zapisnika. K besedi se je prijavil g. Dolinšek Avgust, kateri se je zahvalil za pozdrave in povdarjal, da kaže impozantna udeležba solidarnost in stanovsko zavest gostilničarjev Prekmurja v najlepši luči. Istotako sporoči tovariške pozdrave predsedstva zvezne uprave iz Ljubljane. Nato poda poročilo g. Geza Vezer iz katerega posnemamo, da je zadruga uprava v resnici storila vse, kar je bilo v njeni moči, da se olajšajo bremena gostilničarstva. Posebno se je zadržal pri kritiki novih trošarjarskih predpisov, ki so povzročili šušmarjenje gostilničarskemu obrtu na veliko. Radi tega so se vršila različna protestna zborovanja po Dravski banovini, ki so z ogorčenjem protestirala proti okrnitvi stanovskih pravic, ki so zajamčena gostilničarskemu stanu potom obrtnega zakona. Raztolmačil je vinski zakon, kakor tudi tekoče zadruške zadeve.

Tovariš g. Sočič, ki izvršuje posle tajništva je poročal, da je imela uprava 5 sej, z nadzorstvenim odborom pa eno sejo. Dopisov je prejela 201, odposlanih pa je bilo 718. Združenje je štelu v začetku 188 članov, med letom jih je pristopilo 9 izstopilo pa 14. Po obratih je članstvo razdeljeno sledeče: 175 gostilničarjev, 1 hotelir, 2 restavaterja, 2 kavarnarja, 1 lastnik buffeta in 2 brezalkoholna restavaterja. Dohodkov je bilo v letu 1932 Din 51.726'17, izdatkov pa Din 35.689'51, tako da znaša preostanek Din 16.036'66. G. Huber Franc poroča, da je nadzorstvo pregledalo vse knjige, račune in priloge ter našlo vse v najlepšem redu, vsled česar predlaga odboru in nadzorstvu razrešeno, katera se je tudi soglasno sklenila.

Nato je prišel v razgovor predlog g. Titana, da se izstopi iz mariborske zveze in pristopi k novi banovinski gostilničarski zvezi v Ljubljani. Ta predlog je podpiral g. predsednik s tem, da je Ljubljana sedež najvišjih banovinskih upravnih oblasti in da mora biti potemtakem tudi sedež zvezne organizacije tam, kjer so pri roki uradi, s katerimi ima Zveza največ posla. Predlog g. Titana je bil enodušno sprejet.

Proračun za leto 1933 znaša pri dohodkih in izdatkih 18.000 Din in se je soglasno odobrilo. Nato je sporočil zastopnik Zbornice za TOI g. Čeh Franc pozdrave zborničnega predsedstva in jim obenem razlagal zavarovanje trgovcev in obrtnikov.

Pri slučajnostih se je g. Titan iz Moravc pritoževal, da prodajajo skoro vsi trgovci z mešanim blagom klobase in kruh, katere povzijejo konzumenti kar v lokalih. G. predsednik zaprosi vse člane, da mu vse nerednosti takoj prijavijo, da se zahteva od strani oblasti kaznovanje takih šušmarjev. S tem je bil tudi občni zbor ene izmed največjih in tudi najbolj delujočih zadrug v najlepši slogi zaključen.

Boj šušmarstvu!

Kar se že danes dogaja v vinski trgovini, presega naravnost vse meje, in bi bil skrajni čas, da se vsi merodajni činitelji nekoliko zganejo, da zaščitijo obrtnika, kateremu se je izdala koncesija, da se sme edino le on baviti s prodajo vina, žganja itd. Danes je vsled takega šušmarjenja in krošnjarenja nadaljni obstoj gostiln sploh nemogoč. V vsaki kmečki hiši v vinorodnih krajih, v mestih pa celo v hišah poznanih trgovcev, veleposesnikov, različnih samostanov nastajajo pivnice največjega obsega, ker se v njih prodaja in pije neovirano. Ne samo, da se dela vsled dobrih vezi in protekcij konkurenca gostilničarskemu obrtu po premožnih osebah z vinotoči pod vejami, temveč se naravnost tolerira šušmarjenje z vinom v takem obsegu, da marsikateri taki šušmarji, ki niso vinogradniki, razprodajajo po 40 celo do 60 hl vina. Kdo se še danes zmeni za oblastvene odredbe?! Oni, ki je pred 2 letoma hodil s slavniki po Gorenjskem ali pa prodajal posodo iz Westnove tovarne, je postal danes največji liferant vina na drobno in točilec brez vseh taks in drugih dajatev. Vse to šušmarjenje se dogaja takorekoč pred očmi oblasti, vendar se ne more za-

tretji tega šušmarstva, ker je trošarinska novela popolnoma demoralizirala ljudstvo. Brezdvomno dobra vzgojna metoda za današnje čase!

Ker že vidimo, da se ne moremo zanašati na kontrolo drugih, zato je treba seči po **samoobrambi**. Vsakdo naj postane žandar in financar in naj brezobzirno prijavlja s potrebnimi dokazi podprte slučaje šušmarstva. Za tajnost prijavitelja jamčijo organizacije, katere bodo vse te slučaje dostavljale merodajnim oblastim v znanje.

Zadrugne organizacije pa prosimo, da nam sporoče imena, poklice in višino kazni vseh onih šušmarjev, ki so bili kaznovani vsled neopravičenega trgovanja z vinom, da jih objavimo v našem časopisu.

Če se ne sramuje šušmar, da Vas uničuje in Vam jemlje kruh, kateri je njemu zasiguran bodisi po njegovem premoženju ali pa po stalni službi itd., potem tudi Vam ni treba imeti prav nikakega obzira do takih oseb.

Začnimo neizprosno boj proti šušmarjem! Prepričani smo, da šušmarstva ne bomo zatrli, ker se ga po javnih shodih naravnost priporoča iz demagoških ozirov, vendar ga bomo omejili, poleg tega pa bomo kazali s prstom in dokumentirali pred javnostjo v koliko smo mi državljani istih pravic in istih dolžnosti. Danes imamo občutek, da so nam izdane dozvole edino v to svrhu, da plačujemo davke za one, ki živijo na naš račun. Ali je to red in pravica!

Železničarji največji šušmarji

Ker je trošarinska novela odpravila vsako kontrolo nad prometom z vinom in žganjem se je pojavil kot naš najopasnejši konkurent železniški uslužbenec, odnosno njegova družina, ki izrablja ugodnost proste vožnje v to svrhu, da se vozari v vinorodne kraje in prenaša vino v svoja stanovanja, kjer se vrši šušmarjenje na veliko. Bodisi, da se donaša vino strankam, bodisi, da se vršijo dnevno »prijateljski« sestanki, pod vsemi mogočnimi oblikami se spravljajo vino v promet. Nerazumljivo nam je postopanje železniških oblasti, ki ničesar ne ukredujejo, da se zloraba prostih voženj enkrat za vselej ukine, ki služijo po večini temu, da se uničuje davkoplačevalca, ki tudi prispeva k železniškim režijam. Kontrolo nad tako zlorabo bi lahko vodili sprevedniki in postajenačelniki, ker mora pasti vsakemu človeku v oči, da je nemogoče porabiti toliko vina pri današnjih reduciranih plačah železniškega uslužbenstva v družini, kolikor ga eni in isti ljudje prenašajo v svoje kraje. Železniško direkcijo zaprašamo, da napravi enkrat za vselej red in da postopa proti izkoriščevalcem z največjo strogostjo. Nedeljski večerni vlaki in vlaki ob praznikih, so polni takih železniških šušmarjev, ki natrpajo vmesne prostore med sedeži s samimi nahrbtniki z bariglami, soččki, steklenicami polnih vina in žganja. Vse to se dogaja pred očmi kontrolnih organov in menda bi ne bilo težko pri malo dobri volji ugotoviti, katera železniška družina se večkrat vozari s tem namenom, da šušmari z vinom.

Mestno načelstvo v Mariboru in Ljubljani tudi opozarjamo na te železniške šušmarje, ki izstopajo že v Hočah, v Devici Mariji v Polju in Lavrci ter se priplazijo preko užitinske meje do svojih bivališč. Največje šušmarstvo je v Mariboru v Magdalenskem predmestju, Koroškem predmestju in okolici, dočim se za Ljubljano kon-

centrira šušmarska trgovina v Zeleni jami, v Mostah, Šiški in na Galjevici. Prosimo tedaj, da se zanimajo za to šušmarstvo železniška direkcija, ki naj poseže vmes z železno pestjo in ki lahko kajveč doseže, kakor občinski organi, da preprečijo tihotapljenje vina v konzumna središča, ker se s tem ogrožajo tudi občinske finance.

Izdajanje pooblastil za vinotoče pod vejo

Kot poznano, urejuje vprašanje vinotočev pod vejo obrtni zakon v čl. 437 in pa banska uredba z dne 27. junija 1932, izdana na podstavi naznačenega zakonskega določila. Po tej uredbi se smejo pooblastila izdajati samo vinogradnikom, ki se preživljajo **pretežno** iz donosov vinograde, ki jim je vinogradništvo glavni poklic in ki ne gojijo šmarnice. Teža pooblastila ne more dobiti oni vinogradnik, ki premore več kot 3 ha vinograda. Vino lastnega pridelka se sme točiti tudi samo v občini, v kateri se je vino pridelalo, dočim točenje ni dovoljeno v mestih, trgih, zdraviliščih in letoviščih. Pooblastila izdaja pristojno sresko načelstvo, v izjemnih slučajah pa banska uprava. Vinotoč se sme vršiti največ 3 mesece v letu. Obratuje pa lahko samo do 20. ure zvečer. V vinotoču je prepovedano dovoljevati igre, godbo ali ples in je lastnik vinotoča dolžan zabraniti vsakršno razuzdanost. V vinotoču se sme postreči le z vinom lastnega pridelka. Važno je tudi določilo, da se v vinotoču pod vejo ne povzroča javnega zgražanja, ne ovira javnega prometa, da ni v bližini šole, bolnice ali cerkve in da je zdravstveno primeren.

To so torej navodila, ki jih je izdala kr. banska uprava in po katerih se morajo obravnavati prošnje za izdajo pooblastil. Kakor pa se vidi, se porablja jako pogosto ono določilo, ki govori o izjemah in ki je zavzelo tak obseg, da moramo proti temu najodločneje protestirati. Pooblastila dobijo osebe, ki se ne preživljajo od vinograda, temveč so trgovci, obrtniki, pripadniki svobodnih poklicev, če pa ti sami ne zaprosijo za dovoljenje, pa dobijo dovoljenje njihove soproge. Tako postopanje se mora smatrati za največjo potuho šušmarstvu, ki ga na drugi strani oblast pobija. Iz seznama, ki smo ga prejeli iz mariborske okolice, vidimo, da je mnogo takih vinotočev pod vejo, katerih lastniki posedujejo več nego 3 ha vinograda. V tem seznamu smo zagledali celo osebo, katere soprog je imel lansko leto konflikt z finančno kontrolo in kjer bi bilo prišlo, če ne bi prevladala razsodnost na strani finančnih organov, celo do dejanskega spopada. Čudno se nam zdi, da se je ta afera iztekla brez posledic, na drugi strani pa se še bolj čudimo, da lahko soproga-solastnica tega vinograda dobi letos pooblastilo za točenje lastnega pridelka. Iz tega se vidi, da se za to »izjemo« skrivajo različne intervencije, protekcije ter da se nič ne pazi na škodo, ki jo te osebe povzročajo obrtniku, kateri živi le od svoje obrti. Vprašamo se, ali je vinogradnik, ki ima po večini vinograd iz luksusa in mu je le postranski služek, več upoštevanja vreden, kakor pa oni gostilničar v Mariboru, ki živi le od gostilničarskega obrta, in ki mora preživljati s tem kruhom sebe in svoje otroke? Ali je inozemec, ki ima še iz starih zlatih časov vinograd okrog Maribora, večje zaščite vreden, kakor pa gostilničar, ki je državljani in ki mora biti vsak čas pripravljen, da položi svoje življenje na oltar domovine? Mi bomo še nadalje pazno zasledovali izdajo teh pooblastil in jih objavljali v listu s točno naznačbo vseh okoliščin, ki govorijo proti izdaji, da dokažemo, da smo v pravici in da si ne pustimo molče krati svojih pravic. Tudi izgovor, da ne more ta ali oni brez vinotoča plačati davkov, je ničev, ker bi sicer tudi naši gostilničarji lahko po analogiji izjavili, da ne morejo plačati davščin, če jim oblasti ne preskrbe gostov.

DRAGO BERNARDI, hotelir v Celju

častni član Zveze združenj gostiln. obrti v Ljubljani, častni član bivše zveze v Mariboru, član zvezne uprave itd.

Vlagajte prošnje za znižanje točilne takse!

Dne 1. julija 1933. bo treba zopet odšteti polletno točilno takso. Ker je promet z alkoholnimi pijačami radi posledic novega trošarinskoga zakona v letošnjem letu jako občutno nazadoval, vam priporočamo, da v vseh takih slučajih nemudoma vložite prošnjo za znižanje točilne takse na pristojno davčno upravo. Vsa potrebna pojasnila se dobe pri pristojnih združnih načelstvih. Prošnje je kolkovati s 25 Din. V slučaju, da davčna uprava zavrne Vašo prošnjo, vložite kolkovani priziv tekom 15 dni na finančno direktorijo v Ljubljani. Oni gostilničarji, ki ne bi znali napraviti prošnje, naj se obrnejo tudi v tej zadevi na svoja združna načelstva.

Ker je mogoče, da mnogi ne vedo razvrstitve točilnih taks, objavljamo v naslednjem v izvlečku tar. post. 62. Točilna taksa se deli na 3 razrede:

a) v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Mariboru, Novem Sadu, Osijeku, Sarajevu, Splitu, Subotici in vseh kopaljških se plača vsakega polletja 1500, 1000, 750 in 500 Din.

b) v krajih z več kot 2000 prebivalci za vsakega polletja 1000, 750, 500 in 300 Din.

c) v krajih do 2000 prebivalcev vsakega polletja 750, 500, 300 in 200 Din.

Ta taksa se plačuje po koledarskem letu v naprej in sicer za prvo polovico koledarskega leta do dne 31. januarja, za drugo polovico koledarskega leta do dne 31. januarja, za drugo polovico koledarskega leta pa do dne 31. julija.

To takso plačuje oni, ki izvršuje točenje.

Znižanje točilne takse je posebnosti važnosti danes ko tvori podlago za odmero trošarinske takse. Stremeti je tedaj za tem, da se točilna taksa zniža na ono izmero, ki odgovarja količini iztočenih alkoholnih pijač.

Opozorjamo pa, da ni mogoče znižati točilne takse preko najnižjih postavk tako n. pr. ni mogoče doseči v I. razredu nižjo točilno takso od 500 Din, v II. razredu nižjo od 300 Din in v III. razredu nižjo od 200 Din polletno. Vse take prošnje bi bile brezpredmetne.

Gostilničarji prijavljajte vkletenje pijač, ki podležejo plačanju občinske trošarine!

Zgodili so se jako žalostni slučaji, da so bili nekateri gostilničarji obsojeni radi tega, ker niso prijavili vkletenja alkoholnih pijač podvrženih občinski trošarini. V to zmozi jih je spravila trošarinska novela, ki je odpravila kontrolo nad prometom z vinom in žganjem v koliko se tiče državne in banovinske trošarine, ki se jo plačuje s trošarinsko takso, dočim se niso spremenile določbe, tiče občinskih trošarin. Za pobiranje in plačevanje teh trošarin so merodajni še danes predpisi Zakona o državni trošarini z dne 1. aprila 1930, kakor tudi Pravilnika za izvrševanje Zakona o državni tro-

šarini. Radi tega se mora vsaka nabava pijač za katere se mora plačati občinska trošarina nemudoma prijaviti pri onem organu, ki je pooblaščen pobirati občinske trošarine. Po nekaterih občinah pobirajo trošarino občinske uprave same, tedaj je treba prijaviti količino vkletenih pijač in plačati tudi trošarino za oni sod, ki se je stavil na pipo, pri občinskem načelstvu. Drugače pa je prijaviti in plačati trošarino pri pristojnem finančnem oddelku, če je on pooblaščen pobirati mesto občine občinsko trošarino. Delna trošarina se lahko plača samo tedaj, če je občinski odbor dovolil pobiranje trošarine samo od onega sode, ki se stavi na pipo sicer pa se plača trošarina od vse vpletene zaloge pijač.

Pripomnimo, da izvrši vsakdo, ki vkleti občinski trošarini podvržene pijače, pa jih ne prijavi — tihotapstvo.

Tihotapstvo izvrši tudi oni, ki sicer prijavi vkletenje pa ne plača predpisane občinske trošarine.

Kazni za tihotapstvo so jako stroge in sicer se kaznuje s petkratnim zneskom predpisane občinske trošarine in še s takso za razsodbo. Kakor vidite je treba pri vkletenju postopati točno po navedenih predpisih, da ne padete po nepotrebem v nesrečo. Trošarinska kazen se sicer lahko zniža milostnim potom na eno petino zneska, dočim je vsak spregled popolnoma izključen.

Jakob Mulavec

Zaloga ur, zlatnine in srebrnine ter optičnih predmetov. Izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela točno, solidno in poceni. Vsakovrstno zlato kupujem po najvišji ceni

Maribor
Kralja Petra trg 1

Zakon o občinah in njegove posledice za gostilničarsko obrt

Zakon o občinah določa v čl. 3, da mora imeti vsaka občina najmanj 3000 prebivalcev in proti vsled tega opasnost, da se bodo točilci razvrstili pri plačevanju točilne in seveda tudi pri trošarinski taksi v višje plačilne razrede. Ta razlika lahko postane dokaj občutna, če vzamemo samo za primer, da bo prišel točilec, ki je sedaj v vasi izpod 2000 prebivalcev in plačuje točilno takso 750, 500, 300 in 200 Din polletno za trošarinsko takso pa 2 kratno točilno takso, takoj v ono kategorijo po tar. post. 62 taksnega zakona, po kateri je odmerjena točilna taksa s 1000, 750, 500 in 300 Din polletno, trošarinska taksa pa s trikratnim zneskom točilne takse zadnje kategorije. Seveda se bodo razvrstitve izvršile slično tudi pri onih vaseh, ki bodo imele preko 5000 prebivalcev itd. Škoda bo na ta način dvojna; pri točilni in pri trošarinski taksi, čeprav se gmotni položaj gostilničarstva ne bo popolnoma nič spremenil. Njegovo poslovanje se bo vršilo v istih okolščinah kakor preje, ko je še obratoval morda v vasi, ki je štela komaj 200 ali 300 duš.

Občinski zakon ne bo gostilničarju prinesel nikakih vidnih ugodnosti, tem-

več mu bo zadal ponoven hud udarec. Zato je nujno potrebno, da na to opasnost opozori finančno ministrstvo, da predloži narodni skupščini novelo k taksnemu in trošarinskemu zakonu. Svoje čase se je pri korporacijah občin določila kar 10 letna prehodna doba glede dajatev in bi bila potrebna tudi sedaj taka prehodna doba, ker bi bila danes škoda mnogo večja, kakor preje, ko so bile urejene gospodarske razmere. Dosedanje točilne in trošarinske takse že sedaj kličejo po spremembi, tembolj pa bodo postale neznosne za marsikaterega našega gostilničarja, tedaj ko bo stopil v veljavo nov občinski zakon, če se do tega časa ne reši vprašanje nove razvrstitve točilnih in trošarinskih taks.

Spremembe v gostilničarskih obratih

Glasom sporočila Združenja v Mariboru so se izvršile sledeče spremembe: Jurgec Marija, poprej Drčar Marija, Maribor, Kacijanarjeva ul. 17; Lauko Ida, poprej Hummel Ana, Maribor, Tržaška c. 8; Furlan Terezija, poprej Knupleš Marija, Maribor, Glavni trg 19; Golob Marija, poprej Lorenčak Josipina, Maribor, Mlinska ul. 9; Trafenik Karol, poprej Lisjak Lojze, Maribor, Gosposka ul. 26; Šerbinek Franc, poprej Meršnik Zofija, Maribor, Pohorska c. 5; Šum Cecilija, poprej Perhavec Jakob, Maribor, Trg Svobode 1; Žohar Marija, poprej Rogina Terezija, Maribor, Tržaška c. 38; Lisjak Alojz, poprej Trafenik Franc, Maribor, Aleksandrova cesta 3; Götzl Adolf, poprej Vrečko Franc, Maribor, Aleksandrova cesta 83; Lorenčak Josipina, poprej Zakotnik Albin, Maribor, Črtomirova ul. 8; Marek Terezija, Poprej Žohar Marija, Maribor, Betnavska c. 39; Zorčič Marija, Maribor, Pobreška c. 2.

Glasom sporočila Združenja v Ljubljani so se izvršile sledeče spremembe: Šime Nikola, poprej Brodnik Antonija, Ljubljana, Sv. Petra nasip; Gerkman Franciška, poprej Barbarovič Josip, Dolenjska c. 5; Stošič Šime, poprej Silligoj Ema, Ljubljana, Gosposvetska c.; Urh Kristina, poprej Plaper Fani, Ljubljana, Rožna dolina; Maček Ivana, poprej Vidmar Ivana, Ljubljana, Sv. Petra c.; Kosmatin Ivan, poprej Koutny Antonija, Ljubljana, Dunajska c.; Lukež Marija, poprej Rebolj Franc, Dunajska cesta 99; Štarbek Angela, poprej Ahačič Anton, Ljubljana, Poljanska cesta 55; Okorn Marija, poprej Vodnik Marija, Ljubljana, Medvedova cesta 8; Clotar Bouvier, poprej Pavlovič Mate, Ljubljana, Celovška c. 44; Tratnik Mirko, poprej Mrak Ivanka, Ljubljana, Rimska c. 4; Mastnak Josip, poprej Rost Konrad, Ljubljana, Miklošičeva cesta; Dormiš Marija, poprej Dr. Schiava Fa, Ljubljana, Kolodvorska ul.; Vittuzi Franc, poprej Hladnik Angela, Ljubljana, Mestni trg 3; Ciglič Josip, poprej Stare Anica, Ljubljana, Mestni trg 3; Florjančič Antonija, poprej Est Viktorija, Ljubljana, Einspielerjeva 15; Ukmar Mirko, poprej Pavletič Marija, Ljubljana, Frankopanska c. 5; Zajc Minka, gostilna, Ljubljana, Poljanska c. 79; Slamič Josipina, restavracija, Ljubljana, Gosposvetska c.; Petrovič Jefto, kavarna v »Nebotičniku«, Ljubljana; Schautz Elza, pension v »Nebotičniku«, Ljubljana.

Glasom sporočila Združenja za ljubljansko okolico v Ljubljani so se izvršile sledeče spremembe:

Kadunc Antonija, poprej Kauduč Antonija, Vel. Lipljenje 12; Mazi Vid, gostilna, Jezero 35, občina Tomišelj; Mrak Ana, gostilna, Goričane 32, obč. Medvode; Kobal Marija, gostilna, Moste, Pot na Fužino 4; Mežek Josipina, Moste, Pokopališka ul.

Zanimiv klic po biriču

V nekem dnevniku smo čitali zadnje dni kratko notico, da prodaja neki gostilničar v ljubljanski okolici vino po 16 Din liter. Če se že stvar registrira po časopisu, ne da bi se prej kritično ocenila opravičenost take objave, ker

Brivnica Rotovž
B. Ulčar
Maribor, Glavni trg 14
se priporoča

se mora vendar predhodno vprašati radi kakšnih okolščin prodaja gostilničar vino tako drago — ne bi imeli ničesar proti temu, ker je list na razpolago vsem njegovim čitateljem, da iznašajo v svetlih in temnih urah njihovega življenja v javnost svoja mnenja itd. Odločno pa moramo protestirati proti zadnjemu odstavku te notice, v katerem se naravnost poziva oblastva, da se informirajo o imenu tega delikventa v uredništvu. Mi smo že vse mogoče stvari doživeli, vendar nam je bilo še do danes prihranjeno presenečenje, da bi ured. igralo vlogo konfidenta in pozivalo biriče proti članom onega sloja, v katerem ima še največ odjemalcev. Ali se je zavedalo uredništvo, da sumniči bralec v tej notici lahko vsakega gostilničarja izmed 328 gostilničarjev v ljubljanski okolici? Ali se morda tudi zaveda, da so gostilničarji jako dobri naročniki lista in da se zna nekega lepega dne kaj lahko zgoditi, če bo seveda na tak izzvalen način postopalo proti gostilničarskemu obrtu, da se list znajde kaj lahko pred gostilniškimi vrati. To je nam bilo treba povedati, da se registrira v tej priliki silna ogorčenost gostilničarjev ljubljanskega okoliša, ki je prišla že do izraza na zadnjem njihovem sestanku.

Pozdravi zvezni organizaciji

Ob priliki osnovanja enotne banovinske zveze sta poslali »Ustredni jednota československeho hostinstvi »Hostimil« pro čechy v Praze« in pa »Landesverband der Genossenschaften für das Gast — und Kaffeehausgewerbe Steiermarks Graz«, prirske pozdrave.

Učno razmerje vajencev

Okrožnica kr. banske uprave vsem sreskim in mestnim načelstvom ter sreski izpostavi v Škofji Loki

V vrsti navodil k izvedbi obrtnega zakona je potreba pojasniti še novi pravni položaj v predmetni zadevi.

Vajence in njih razmerja tako privatno — kakor javnopravno obravnavajo v glavnem §§ 252 in sledeči: Zakon poudarja namen vajenske zaposlitve takoj v prvem paragrafu in priznava položaj vajenca za razliko od pomožnih delavcev ne samo osebam, ki so sprejete v delo pri rokodelcu na podstavi učne pogodbe, ampak (§ 25 odst. 1, ne pa tudi § 29) v drugih obratih pridobe pravico, da se obravnavajo kot vajenci. V dvomu ali je dotična oseba vajenec ali ne glede na definicijo, ki jo daje § 252, odloča občje upravno oblastvo I. stopnje, pa samo v tem dvomu, ne tudi, če nastane spor o veljavnosti učne pogodbe.

Vajenec se redno more zaposliti na podstavi učne pogodbe, ki se mora skleniti v osmih dneh po sprejemu učenca, ne šele po preteku preizkusnega časa, kajti preizkusni čas sam je treba že v pogodbi dogovoriti v okviru roka, ki ga določa § 262 (1 mesec). Pogodbo skleneta učni mojster in vajenec odnosno njegov zakoniti zastopnik, če sam še ni polnoleten. Pogodba se mora skleniti pri pristojni združbi, če ta nima področja preko dveh upravnih srezov, sicer pa se mora pogodba skleniti pri občini. Združba, ki se razteza preko dveh ali več upravnih srezov, sme samo na področju dotičnega sreza oziroma mesta vpisovati učne pogodbe, na čigar področju ima svoj sedež. S tem pa ni okrnjena pravica združb sprejemati prijavo o sklenjenih učnih pogodbah, kadar se te sklepajo pri občinah, za kar so upravičene in pozvane po združnih pravilih. Pogodba se sestavlja na način, ki jo predpisujeta §§ 259 in 260 ter izdani formularji.

Dokler se ne predpišejo z ministrsko uredbo določila, koliko vajencev sme imeti posamezni mojster oziroma podjetnik (§ 257) in dokler se ne predpiše uredba o učnem času za posamezne stroke (§ 263), veljajo določila prejšnjih pravil obrtnih zadrug. Novih določil v tem smislu združbe ne morejo skleniti. Po § 397 ob. z. je kazniv imetnik obrta:

1. ki ne skrbi za šolski obisk vajenca (§ 256, točka 2);
2. ki se mu pri pomožniškem izpitu dokaže, da svojih učencev ni poučeval v zadostni meri (§ 256, točka 3);
3. nima predpisano urejene delavnice za predpisani pouk (§ 256, točka 5.);
4. ki ne sklene učne pogodbe na

način, ki ga predpisujejo §§ 258, 259, 260, 261;

5. sklene daljši poizkusni čas kakor en mesec;

6. zanemari dolžnosti, ki jih nalaga § 269 glede oskrbe vajenca.

Ko se sklene učna pogodba, je združba ali občina (§ 258 odstavek 2.) dolžna skrbeti za to, da ustreza pogodba predpisom tega zakona. Če združba odredi vpis pogodbe in s tem priznanje veljavnosti pogodbe po javnem pravu, se sme nezadovoljna stranka, to je mojster kakor vajenec oziroma zastopnik, pritožiti na zbornico kot nadzorstveno oblastvo. Če pa občina odredi vpis pogodbe, gre pritožba na sresko oziroma na mestno načelstvo kot nadzorstveno oblast. Omenjeni oblastvi odločata na prvi stopnji, na drugi pa banska uprava. Poslednje navodilo naj se razume izrečno samo v stvareh, ki jih morata družba oziroma občina izvršiti kot javno pravni korporaciji, torej nikakor ne v zasebno-pravnih stvareh. Če pa občina oziroma združba dovolita vpis v register vajencev, dasi pogodba ni v skladu s predpisi zakona, je vendarle nastalo učno razmerje, ki se mu mora priznati veljavnost dotlej, dokler nadzorstveno oblastvo ne izda nasprotno odločbo. Pripomni se še, da se nadzorstvena odločba izda brez ozira na pritožbeno legitimacijo, pritožbeni rok itd. Zbornica na primer postopa po § 387 (1).

Ker se dogajajo primeri, da dobivajo vajenci poslovne knjižice, se opozarja, da vajensko razmerje vsebuje učna pogodba in šele pomočnik more dobiti poslovno knjižico. Kdo more dobiti poleg pomočnikov in pomožnih delavcev v obrtnih podjetjih poslovno knjižico, o tem se bodo izdala posebna navodila, čim bo dalo ministrstvo pojasnilo.

Poleg izpodbijanja oziroma razveljavljanja vpisa učne pogodbe pri združbi oziroma občini, pa zakon določa primere, ko učno razmerje preneha pred potekom časa. Tako vajenec sam (njegov zastopnik) kakor učni mojster imata pravico razdreti učno pogodbo bodisi takoj, brez odpovedi (§§ 272 in 273) bodisi proti 14 dnevni odpovedi (§§ 274 in 275). Razlogi, zaradi katerih se mora razdreti učna pogodba po teh paragrafih, so zasebno-pravnega značaja in spadajo ti zahtevki na redno sodno pot. Poleg tega pa preneha samoposebi, ne šele po volji ene ali druge stranke pogodnice, po javno-pravnih predpisih učno razmerje, če nastopi kateri od razlogov, ki jih našteva § 271. Ti razlogi so:

1. če poteče učni čas,
2. ko je vajenc pozvan v kaderski rok,
3. če se je mojstru odvzela pravica imeti vajence,
4. kadar nastopi vzrok po § 255 (obsodbe zaradi zločinstva ali prestopka),
5. s smrtjo enega od pogodbenikov, razen če se obrt po smrti mojstra lahko nadaljuje.

Prestanek učnega razmerja se ima vsak čas po uradni dolžnosti ugotoviti tako v instančnem poslovanju združbe, občine in obče-upravnega oblastva.

Kakšna je nadaljna usoda vajenca po prekinitvi učnega razmerja? Službodavec je dolžan izdati učenca potrdilo o trajanju učenja bodisi, da se je učenje dovršilo ali poprej prekinilo (§ 280). Če službodavec umre ali če učenec zaradi drugega zadržka ne more dobiti potrdila, ga izda združba oziroma občina, pri kateri je pogodba vpisana. Prestanek ali razveze učne pogodbe je vselej javiti združbi ali občini, varuh pa tudi varuškemu oblastvu (§ 279). Učna izpričevala, ki so se poprej izdajala pri zadrugah, se zdaj ne izdajajo več.

Če se je učno razmerje razvezalo predčasno brez učenčeve krivde, se mu prebiti čas šteje za učenje, ki ga ima še dovršiti, šteje se mu tako za isto vrstni obrt kakor tudi za sorodni obrt (§ 31), ne pa tudi za povsem drugo stroko. Združba je dolžna (§ 278) poskrbeti na zahtevo učenca ali zastopnika, da se omogoči zaposlenje ali izučitev pri drugem službodavcu. Če pa se je učenje prekinilo po učenčevi krivdi, mora na predlog združbe ali občine pristojno obče upravno oblastvo I. stopnje šele odločiti, koliko prejšnjega učnega časa se vajencu všteva in koliko ne. Prekinitev učnega časa je službodavec dolžan javiti združbi ali občini.

Obrtni zakon pozna v § 262 tudi nekako dispenzo za priznanje učnega časa, ki ga je vajenec dovršil na pod-

stavi nezakonito sklenjene pogodbe. Odredbo izda obče-upravno oblastvo prve stopnje.

Zakon ima tudi določbe glede obiskovanja nadaljevalne šole oziroma obrtne šole za vajence. Neobiskovanje ali šolski neuspeh pooblaščata pravkar omenjeno oblastvo, da podaljša učni čas za največ tri mesece. Spričevalo o obiskovanju take šole pa ima sicer vpliv samo pri oceni pogojev za pripustitev vajenca k pomočniškemu izpitu. Ko namreč poteče s pogodbo določeni učni čas, je mojster dolžan izdati že prej omenjeno potrdilo o dovršenem učnem času in istočasno izvršiti prijavo vajenca za pomočniški izpit pri pristojni združbi (oziroma okrožnem odboru), pri kateri prijavi je treba priložiti pravkar omenjeno mojstrov potrdilo o dovršenem času in izpričevalo obrtne oziroma nadaljevalne šole, na kar združba odloči, ali se vajenca k izpitu pripusti ali ne, in ga o tem obvesti. Pripomni se, da se šteje pomočniška doba šele od dneva z uspehom dovršenega pomočniškega izpita, ne pa od dneva dovršene učne dobe in je zato vmesni čas za vajenca izgubljen. Če bi združba ne izdala rešitve o pripustitvi vajenca k izpitu v predpisanem roku, je zaradi zavlačevanja zadržni načelnik disciplinarno odgovoren Zbornici ali celo banski upravi (§ 289).

Končno je na tem mestu pojasniti, da se zgoraj ponovno omenjeni privatno-pravni odnosi obravnavajo pri civilnih sodiščih. Zakon pa je ustanovil za spore iz zasebno-pravnih razmerij med nameščenci in službodavci razzodišča (§ 343), ki se imajo sestaviti tako, da bo njih predsednik šef obče-upravnega oblastva I. stopnje oziroma njegov namestnik, prisednika pa eden iz skupine službodavcev in eden iz skupine službojennikov. Zoper razzodbo je dopustna tožba pri pristojnem sreskem sodišču. Za te spore pa ostane na področju ljubljanskega sodnega sreza v veljavi obrtno sodišče. Dokler se razzodišča ne ustanove, tudi zadržna razzodišča, ki imajo isto pristojnost kakor pravkar omenjeno, posluje pa samo takrat, če so se jim stranke izrečno pisмено podvrgele, sicer je pristojno splošno razzodišče — glede na § 385, odst. 1, ne smejo posloovati. Izdati se imajo še izvršilni predpisi.

Važna odredba o zavarovanju

Kr. banska uprava Dravske banovine je izdala pod II No. 2238/1 z dne 15. maja 1933. sledečo odredbo:

V zadnjih letih je nastalo ter posluje v dravski banovini mnogo reg. pom. blagajn in tudi zavarovalnic na zadržni podlagi, ki opravljajo zavarovalne posle na tako zvanem dokladnem kritju, t. j. na ta način, da je višina zavarovalnine, ki se ob pogodbeno dogovorjenem dogodku (smrt, poroka) izplača v višji ali manjši izmeri in to zavisno od števila članov v dotični zavarovalni panogi odn. v dotičnem razredu zavarovalne panoge. Tudi so člani sklepali zavarovalne pogodbe na pogrebno glede oseb, ki so izven tesnega okvira § 18. zak. od 16. julija 1892 drž. zak. št. 202. Tudi višina zavarovanj nikakor ni v skladu s paragrafom 1. navedenega zakona. Velik podvig teh ustanov je pripisovati ne le delovanju agilnih, tu in tam dobro in predobro honoriranih provizijskih agentov (zaupnikov) in reklami, temveč tudi in to v prvi vrsti okolnosti, da nudi omenjeni način zavarovanja najširšo možnost spekulacije, katere možnosti so se dejansko polotili najširši, predvsem siromašni in v bedi živeči sloji naroda. Da to ne more biti samo domneva, dokazuje že dejstvo, da se zavarovanje zoper škode po požaru kljub razmeroma nizkim premijam in eminentne gospodarske važnosti in kljub množičnim se požarnim katastrofam ne razvija in ne posploši, kakor bi bilo z ozirom na kulturno stopnjo našega naroda pričakovati, dočim je zavarovanje pri uvodno omenjenih ustanovah z dokladnim kritjem kljub gospodarski krizi v bohotnem razmahu.

Kraljevska banska uprava je prišla do zaključka, da sistem dokladnega kritja ni samo po zakonu nedopusten, temveč da v praktičnem izvajanju nima trajnosti, da je torej neizvedljiv in tudi ob še tako solidnem poslovanju upravnih in nadzornih odborov neuporaben ter zaradi svoje nesigurnosti za

naše narodno gospodarstvo nepregledno škodljiv.

Zato kraljevska banska uprava kot nadzorstveno oblastvo po svoji službeni dolžnosti odreja, da se nadaljevanje zavarovalnih poslov vseh registrovanih pomožnih blagajn in zavarovalnic na zadržni podlagi s sistemom dokladnega kritja začasno in do preklica ukinja, da se izvrši revizija statutov in poslovanja. Od danes naprej se nova zavarovanja četudi že pripravljena in morda na seji upravnega odbora celo sprejeta, ne bodo uveljavljala. Nabiranje novih zavarovalnih prijav se istotako ukine, dokler se pravila, ki jih je z eventualnimi pravilniki vred predložiti po prvostopnih obče-upravnih oblastev, ne pregledajo vnovič ter ne izdajo nova navodila, kako je sedanji nedopustni in nezakoniti sistem prevesti na edini dopustni sistem tako zvanega kapitalnega kritja, t. j. premijskega zavarovanja z zavarovalno-tehnično pravilno preračunanimi rezervami.

Iz besedila te odredbe je posneti, da je ta odlok naperjen v prvi vrsti proti onim številnim pomožnim blagajnam, ki so imele predvsem spekulativne namene z zavarovanci mesto, da bi jim nudile potrebno pomoč. Prepričani smo, da bodo one samopomoči, ki se naslanjajo na stanovske organizacije, pri katerih je izključen vsak dobiček, kakor tudi vsako koristolovstvo, lahko obstojale še nadalje. Članstvo bo o nadaljnjih odlokih kr. banske uprave obveščeno potom naših združenj, ali potom časopisja.

Opozorilo!

»Glasnik sreče«, kateri se bo redno prilagal našemu listu, bo priložen radi zakasnelega žrebanja šele v prihodnji številki.

Razno

Točenje pijač na sejmih

Finančno ministrstvo, odelenje poreza br. 20.911 z dne 9. marca 1933 je izdalo finančnim direktorijam navodila glede odvzema izdanih dovolj za točenje alkoholnih pijač na sejmih, ker je tako točenje po mnenju finančnega ministrstva po obrtnem zakonu prepovedano. Na odelenje poreza je torej na osnovi člena 43. zakona o taksama izdalo sledeče pojasnilo:

»Dovoljenja za točenje alkoholnih pijač na sejmih so odvzeta z obrtnim zakonom in je treba, da finančna direktorija obvesti o tem točilca in da mu odvzame formalno pisμένο dovoljenje.«

II. vinska razstava v Doljni Lendavi.

Dne 7. maja 1933. je bilo na vinski razstavi v Dol. Lendavi 131 vinskih vzorcev. Komisija, ki je ocenjevala vina je ugotovila velik napredek od lanskega leta. Pri lanski razstavi je bilo namreč izločenih 15 vzorcev vina sedaj pa samo 4. Najboljša so bila ocenjena vina iz sledečih lendavskih goric: Magdič Štefan (muškat), Popel Ida (laški rizling in moslavec), Polak Emil (laški rizling), Ritopar Ivan (mešano), veleposestvo Doljna Lendava (birina); iz Ljutomera: Pučnik Anton (souvignon), Admont (rizling) ter banovinski razzadnik Vukanovec.

Izpremembe in dopolnitve navodil za poslovanje s Poštno hranilnico

K navodilom za poslovanje s Poštno hranilnico je izdal g. minister za promet nekatere spremembe in dopolnitve. Tako n. pr. velja čekovna nakaznica do 20. dne naslednjega meseca, t. j. v tem roku je koristniku pri pošti na razpolago zaradi izplačila.

Dodal pa se je popolnoma nov § 18, ki govori o izgubi čeka. Če lastnik računa ali imetnik čeka ček izgubi, mora obvestiti o izgubi kar najhitreje Poštno hranilnico (njeno podružnico), da se prepreči zloraba. Lastnik računa mora istočasno preklicati izgubljeni ček, da bi ga na ta način razveljavil in mogel izdati novega.

V § 42 se spreminja točka IV.: za odposlatev denarja v druge države znašajo stroški Din 5.— za vsakih začetnih 500.— Din.

Pripomba za § 42 se glasi: Sedaj je pošiljanje denarja v inozemstvo omejeno z deviznimi predpisi ministrstva za finance.

Ljubljanski velesejm

Od 3. do 12. junija se bo vršil XIII. velesejm v Ljubljani, kjer bodo razstavljeni radio-aparati, svetovnih znamk Ingelen, Eitz, Siemens, Philips, Telefunk in Tungsram. V posebni skupini bodo razstavljeni nadalje gospodarski stroji in orodje in bodo zastopani izdelki naše države, Avstrije, Čehoslovaške, Holandije, Francije, Italije, Kanade, Madžarske, Nemčije, Švedske in Amerike. Naši gospodarji bodo imeli tu največjo priložnost, da si izberejo pluge, brane, kosilne stroje, mlatilnice, čistilnice, slamoreznice, pluge za okopavanje traktorje, lokomobile, motorje in veliko število najrazličnejšega orodja. Večina strojev bo v obratu, gnanih z lokomobilami, motorji in električnim tokom.

Legitimacije za velesejm prodajajo po 3 Din vsi večji denarni zavodi, trgovske korporacije, županstva, župni uradi, prosvetna društva, tujsko-prometne ustanove in večje železniške postaje Dravske banovine. Pri dohodu na velesejm doplača imetnik legitimacije 27 Din pri velesejmski blagajni, kjer dobi potrdilo o obisku velesejma, nakar mu vozni listek velja za brezplačen povratek.

Fakturna vrednost se mora pretvoriti v dinarsko vrednost

V čl. 9 odst. 2 uredbe o skupnem davku na poslovni promet od 14. III. 1931, se mora fakturna vrednost izražena v tuji valuti pretvoriti v dinarsko veljavo in sicer po službenem tečaju, ki je bil v veljavi na dan ocarinjenja.

Novi carinski oddelki

Z odlokom finančnega ministra bodo otvorjeni carinski oddelki v Remšniku, Pernici, Libeličah, Mežici, Koprivniku in Solčavi. Vsi bodo podrejeni glavni carinarnici Dravograd—Meža.

Doklade na železniške vozne listke na kratkih progah se ukine

S 1. junijem t. l. se ukine izredna doklada na železniške vozne listke za karte III. in IV. razreda potniških vlakov za proge do 20 km.

Kletarstvo

Napake in bolezni vin in njih zdravljenje*

Prvo in glavno načelo umnega kletarstva je snaga in natančnost. Kjer tega ni, kjer je kletarstvo pomanjkljivo, tam so vinske napake in bolezni na dnevnem redu. Največ je krivo slabo negovanje posode, slabe kleti in nepravilno ravnanje z moštom in vinom.

Bolezni vina povzročajo raznovrstni mikroorganizmi — glivice in bakterije. **O napakah vina** pa govorimo, če je dobilo vino slab okus, duh ali slabo barvo iz drugih vzrokov, posebno vsled slabega ravnanja z vinom ali vinsko posodo.

Bolezen vina je nekaj težjega kot napaka vina, kajti bolezen je težje ozdraviti kakor napako popraviti. Bolezni so tudi nalezljive, t. j. da se prenašajo z vina na vino, radi česar se moramo, kjer le mogoče, varovati okuženega vina ali okužene posode.

Napake vina

Plesnivo vino postane vino največkrat po slabi, slabo shranjeni posodi, pa tudi vsled površne trgatve. Vino z nepremočnim okusom po plesnobi popravimo s čiščenjem z želatino (12—15 gramov želatine s predhodnim dodatkom 6—9 gramov tanina na 1 hl). Malo plesnivo vino tudi lahko prekipimo na svežih tropinah in nato še čistimo z želatino. Močno plesniva vina je težko popolnoma popraviti. Vina z močnim okusom po plesnobi čistimo z eponitom ali enokarbonom, ki ga vzamemo 30—60 včasi tudi do 100 gramov eponita na 1 hl vina. V vseh

* Večina vprašanj, ki nam dohajajo iz kletarstva, se nanaša na napake in bolezni vina. Z ozirom na to prinašamo v krajsani obliki, opis in zdravljenje napak in bolezni vina, ki se pri nas največkrat pojavljajo. Po potrebi bomo posamezne slučaje tudi v bodoče, ponovno in temeljito obravnavali. Op. ur.

slučajih moramo vino po čiščenju pretočiti v zdrav zažveplan sod.

Vino z okusom po sodu ali po lesu, po tropinah ali po drožeh popravimo kakor plesnivo vino z nepremočnim okusom.

Duh po zemlji dobijo vina napravljena iz blatnega grozdja; **duh po zraku** pa, če se hrani vino dolgo časa v nepolnih sodih. Obe napaki odpravimo s pretakanjem in žveplanjem vina.

Vino z okusom po žveplu popravimo z večkratnim pretakanjem. **Duh in okus po gnilih jajcih (žveplo vodikovec)** dobi vino po pozno žveplanem grozdju, po močnem žveplanju mošta ali vsled razkrajanja droži. Z zračenjem, t. j. z večkratnim pretakanjem takega vina skozi bakreni lij ali sito, se ta neprijeten duh in okus iz vina popolnoma odstrani.

Vino počrni, če pride trpkost, nekislo vino z železom v dotiko. N. pr. železno orodje in železna posoda, železne verige (pri umivanju) železni vijaki na vratcih itd. Počrnelo vino se popravi, da se močno prezrači pri pretakanju in nato očisti z želatino. Ko je vino po 15—18 dnevih očiščeno, se pretoči v zmerno zažveplan sod. Če se že močno počrnelo vino ne da popraviti, se prekuha v žganje.

Manjše napake vin se popravijo tudi s prevrenjem vin v jeseni na nepremočno sprešanih tropinah.

Bolezni vina

Rjavenje vina je lahko napaka ali pa bolezen. O rjavenju vina kot napaki govorimo takrat, če je bilo vino v novem sodu, ali če je bilo v moštu preveč čreslovine in zelenih delov pecljev. Predolgo kipenje na tropinah, premočno gnojenje trt s svežim gnojem in preobilnost beljakovin ter nepravčasno in nepravilno pretakanje povzročata rjavenje. Rjavenje kot bolezen se pojavlja največkrat, če so dospela z gnilim grozdjem v mošt glivice in neke druge snovi »encimi« imenovane, ki pri dotiku vina z zrakom povzročajo izločanje rjavih snovi iz vina. Če k rjavenju kot bolezen nagnjeno vino pride z zrakom v dotiko, se zgosti, spremeni barvo, porjavi in dobi neki poseben, čuden neprijeten okus. Porjavelo vino popravimo tako le: Ako je vino v sodu zdravo, a porjavi šele pri dotiku z zrakom (točenje, pretakanje, dalje časa v odprtem kozarcu) tedaj moramo prej ustaviti bolezen v vinu v sodu s tem, da mu dodamo 3—5 gramov kalijevega metabisulfita, nakar vino po 4—5 dneh pretočimo v zdrav, zmerno zažveplan sod. Če je vino že v sodu porjavelo, mu dodamo 5—10 gramov kalijevega metabisulfita in ga po 6—8 dneh pretočimo; ker ima nemara že slab okus, čistimo vino z želatino ali z mlekom ali s sirnino, pri zelo močnem slabem okusu pa z eponitom (20—50 gramov eponita na 1 hl), ki mu odvzame tudi barvo. Po čiščenju pretočimo vino v zmerno zažveplan sod (na 3 hl vsebine 1 azb. žvpl. trščico).

Cikasto vino nastane, ako je bil mošt ali vino v cikastem sodu, če je mošt s tropinami ali z drozgo vred prevzel v odprti kadi ali če je bilo vino posebno poleti dalje časa v nepolnem sodu. Cikavost povzročajo očetne bakterije, ki razkrajajo s pomočjo zraka alkohol v vinu v očetno kislino in vodo. Cik se sploh ne da ozdraviti. Cikanje se da kvečjemu ustaviti, da uničimo v vinu očetne bakterije s segrevanjem (pasteriziranje) na 70° C ali z močnim zažveplanjem vina. Malo cikasta vina se z mešanjem z drugimi milejšimi vini le začasno ublažijo, ali pozneje se še ta pokvari. Le malo cikasta vina se še z uspehom prekuha v žganje. Močno cikasta vina se pa ne dajo več popraviti in je najbolje jih predelati v vinski kis.

Vlačljiva postanejo največkrat šibka, bela, mlada, še sladka nepovrta vina z malo kisline. Uzroki: gnilo grozdje, opuščanje pretakanja, neprevrel mošt, slabe sorte grozdja. Vlačljivo vino se spozna, da se vleče in teče tiho kakor olje. Ako so vlačljiva vina še sladka, jih popravimo, da jih pretočimo, med pretakanjem prav močno prezračimo po možnosti s pomočjo posebnega sita pritrjenega na pipo in potem oskrbimo, da gladko prevreje. Ako pa vlačljiva vina niso sladka, postopamo z njimi kakor s sladkimi vini in jih pretočimo v žveplan sod. Pri tej priliki dodamo na vsak hl vina 5—8 gramov v finem spiritu raztopljene čreslovine (tanina).

Zavrelka vin je tipična bolezen južnih krajev, kjer ni pravega kletarstva in dobrih kleti. Zavrelka se naj-

raje pojavlja poleti pri vinu, ki ni bilo pravočasno ali celo nobenkoli pretočeno, posebno če je ob trgatvi prišlo mnogo gnilega grozdja vmes ali če je mošt vrel v sodih zavrelke. Od več vrst glivic napadeno vino izgubi pravi okus, bela vina postanejo rjavkasta in motna, rdeča pa bolj temno umazana in gosta, okus in duh pa konečno sliči pokvarjenemu kislemu zelju. Močno napadeno vino je popolnoma neužitno in neuporabno. Ako je vino še v začetku bolezni, tedaj ga popravimo z dodatkom 5—10 gramov kalijevega metabisulfita na 1 hl, nakar ga čez 4—6 dni pretočimo v zdrav sod, čistimo z želatino ali z drugimi čistili ali s filtriranjem in potem zmešamo s kislejšim močnejšim vinom. Malo zavrela vino eventuelno lahko prekuhamo v žganje. Močno zavrela vino pa se ne da več popraviti in porabiti za kako drugo svrhu (žganje, kis), ni za drugo kakor za na gnoj.

Počrnenje vina ali sadjevca

Poleg rjavenja je tudi ta napaka v našem kletarstvu pogosta. Vino, zlasti sadjevec, posebno pa še hruškovec letos kaj radi počrni, posebno če imajo malo kisline. V sodu je vino ali sadjevec še svetle barve, ali če stoji nekaj časa v odprti posodi n. pr. v steklenici ali v kozarcu, postane črn ali črnkast. Isto se zgodi, če se ga pretoči. Namreč vsled zraka se v njem napravi spojina, ki je prav podobna črnili ali tinti, to je spojina železnega oksida s čreslovino.

Sedaj vemo, da vino ali sadjevec počrni tedaj vselej le radi tega, ker je v njem raztopljenega nekaj železa. To se prav pri sadjevcu rado zgodi, če meljemo sadje z železnimi mlinci. Posebno mnogo železa se raztopi v moštu, če je mlin ali preša ali drugo orodje, ki ga rabimo, zarjavelo, kajti železna rja se v kislini mošta hitro topi.

Čim pride potem po kipenju vino ali mošt z zrakom v dotiko, se presnuje v njem v obliki železovega oksida raztopljeno železo v železo okis in ta da s čreslovino, ki se nahaja v vsakem vinu ali sadjevcu, že omenjeno črnilo. Da se to godi šele po kipenju, sta dva vzroka: Prvič se med kipenjem ne more razviti črnilo radi tega, ker manjka kisika, kajti kipele glivice (droži) ga same mnogo porabijo in ga ne preostaja, da se železov oksid pretvoril v okis. Železov oksid pa ne daje s čreslovino črnila. Drugič ima pa mošt več kisline, kakor vino. V kislini se pa črnilo topi, zato se ga ne vidi in vino je svetlo.

Po pretakanju, tedaj po kipenju, se pa kislina v vinu zmanjša, razen tega se pa pri pretakanju vino, ozir. sadjevec, navzame še zračnega kisika, vsled česar se črnilo hitro razvije. Čim več čreslovine ima vino ali sadjevec, tim hitreje in močnejše se to izvrši. Zato posebno rad počrni tepkovec, ki vsebuje veliko čreslovine in pa vino, ki je dolgo kipel natropu.

Da se počrnenju vina ali sadjevca izognemo, moramo že pri njega izdelovanju porabo železnega orodja kolikor mogoče omejiti. Kjer pa to ni mogoče, moramo železne dele mlinov, stiskalnic itd. posebno skrbno snažiti, da niso rjavi.

Kako tedaj zdraviti vino ali sadjevec, ki je počrnenju podvržen?

Po končanem kipenju vsako pijačo najprej preskusimo. Iz vsakega sode vzemimo po en kozarec in ga pustimo 2 do 3 dni stati. Če vino v tem času v odprtem kozarcu počrni, je podvrženo počrnenju, če pa porjavi in se zgosti, je podvrženo rjavenju. Ti dve napaki je treba natančno ločiti! Če je vino podvrženo rjavenju, potem ga moramo kmalu pretočiti, pri tem čim najmanj zračiti in dobro zažveplati. Namesto pretakanja in žveplanja mu pa tudi lahko primešamo po 5 do 15 gramov kalijevega metabisulfita na 1 hl.

Če pa vino črni, ga je treba pretočiti in pri tem dobro prezračiti. To se zgodi, če prši vino pri pretakanju skozi pipo na drobno v škaf, ali če ga v škafu še z metlico mešamo in raztepavamo. Ako ima vino premalo čreslovine, mu ga pri tej priliki dodamo in sicer 5—10 gramov na hl. Pri vinu pa, ki je kot mošt kipel nekaj časa na tropu in pa pri tepkovecu tega seveda ni treba, ker vsebuje itak že dovolj čreslovine.

Kot posledica pretakanja in zračenja

Pivovarna in žganjarna

Jos. Tscheligi v Mariboru

Koroška c. 2 - Telefon 2335

priporoča svoje izborno

PIVO NAJBOLJŠE KVALITETE

ter izvrstno slivovko, rum, pivsko in vinsko droženko, likere i. t. d.

se bo vino močno naužilo kisika in bo v sodu močno počrnelo, ker se v njem razvije že omenjena črna usedlina.

Sedaj pustimo vino nekaj časa, t. j. kakih 8—10 dni, in ko se je pomirilo, ga čistimo, da spravimo črno usedlino, ki plava po vinu in mu daje črno barvo, na dno. Čistiti ga je najbolje z želatino, ki je vzamemo 12 do 15 gramov na hl.

Kadar se je čistilo (želatina) poleglo na dno sode, t. j. po 2—3 tednih, pretočimo vino ali sadjevec v drugo, snažno in nekoliko zažveplano posodo. Če je še nekoliko črnkaste barve, ga pa pomešamo s kakim kislejšim vinom, ali mu dodajmo vinske ali citronove kisline.

V mnogih slučajih, to je, kjer vino le nalahno počrni, sploh zadostuje, da ga pomešamo z bolj kislim vinom, ali pa mu dodamo vinsko ali citronovo kislino.

Vprašanja in odgovori

Vprašanje I. K. v P. pri P. Da mi ne postane vino bersnato ali cikasto, kolikrat je sode z vinom zalivati?

Odgovor: V ne polnih sodih je nad površino vina vedno večja ali manjša količina zraka; stalen vpliv zraka na njegovo površino vselej škoduje. Vino se pod trajnim vplivom zraka prehitro stara in dobi neki poseben okus po zraku. Če se vino nagiblje k porjavenju, tedaj porjavi. K počrnenju nagnjeno vino pa v nepolnem sodu počrni. Zlasti rado pa tako vino postane kanasto (bersnato) ali cikasto, dostikrat pa oboje skupaj.

Da se vino torej na en ali drug način ne pokvari, moramo vino redno in pravilno zalivati. Kolikrat je treba sode z vinom zalivati, je predvsem odvisno od toplote in vlage kleti. Zalivati je treba sode vsak teden ali vsakih 14 dni, in sicer v gorki in suhi kleti, posebno poleti, bolj pogostoma, v mrzli vlažni kleti, zlasti pozimi, bolj poredkoma.

Pilke naj bodo tako dolge, da ostanejo prožne in sod bolj zapirajo. Tudi luknja za pilko in čepna luknja morala biti vedno ostro prirezani, oglajeni. Pilke ali čepe s kako cunjjo ovijati, se ne priporoča.

Vprašanje Fr. S. v B. Na kateri najbolj enostaven način lahko ovinim nove sode?

Odgovor: V praksi se sodi največkrat ovinijo z vročo vodo in sodo, navadno 2½%. Na 1 hl vsebine sode se vzame 10 litrov vode, ki se skuha. Vreli vodi se da na 10 litrov ¼ kg sode, ki se hitro raztopi in se vsa raztopina še enkrat dobro prekuha in kot krop vlije v sod. Sod se zadela in dobro prevaja. Ker se vrela tekočina v sodu shladi in pri tem skrči, se zrak v sodu razširi in postane tanjši, tako da raztopina vode vre, ako sod kotamo sem in tja, vsaj nekaj časa. Pri vrenju se razvija vodena para, ki pritisne vodo v luknjice lesa. Sod kotalimo in postavimo na eno in potem na drugo dno, da je dno na zunanji strani toplo. Še preden se voda ohladi, jo je treba iz sode izliti, sicer bi že raztopljene snovi les zopet nazaj posrkal in bi bilo zakuhavanje brezuspešno. Prva voda, ki jo iz sode izlijemo, bo črna kakor črnilo. Če zakuhamo v drugič in pri majhnih sodih mogoče še tretjič, bo nazadnje voda že čista ostala. Nazadnje izplahnemo sod s čisto, vrelo in potem še s čisto hladno vodo. Pri večjih sodih zadostuje tudi, ako sod samo enkrat ovinimo. V na ta ali na druge načine ovi-

njene sode ne damo finih, starih vin, temveč vina slabše kakovosti ali še rajši prevremo v njih slabše mošte, ker se v luknjicah lesa izločijo kristalčki vinskega kamna in se s tem sod še bolj ovini. Še-le drugo ali tretje leto po ovinjenju lahko v tak sod damo fino, staro vino.

Vprašanje: R. G. v N. Zakaj je vino kar naprej kalno in kako to odpraviti?

Odgovor: Večkrat je vino trajno motno ali postane motno in se noče učistiti. Vzroki te motnosti so lahko različni.

Največkrat postane vino motno vsled delovanja kipele glivic-kvasnic, ki v mladem, nezadostno pokipelem vinu se ob toplem vremenu pričnejo razvijati. Vino se okali in začne šumeti. To je naraven pojav, ki se ga ni treba ustrašiti, kajti ko kvasnice porabijo v glavnem kipenju zaostali sladkor, se zopet usedejo na dno in vino se sčisti. Da pa se vse to čimprej zgodi, pretočimo vino, ki vsebuje še večjo množino sladkorja in dobro prezračimo; žveplati pa ga ne smemo. Po končanem kipenju, ko se je vino očistilo, ga zopet pretočimo in pri tem nekoliko zažveplamo (na 3 hl 1 azb. žvpl. trščico).

Hujša je motnost, povzročena po škodljivih mikroorganizmih kana, cika, zavrelka itd. Tukaj je predvsem skrbeti za to, da se nadaljno delovanje teh mikroorganizmov prepreči. V tem slučaju vino pretočimo in močno zažveplamo (na 1 hl 1 azb. žvpl. trščico). Ko smo ustavili razvoj teh škodljivih mikroorganizmov, jih skušamo spraviti iz vina in sicer s čiščenjem ali še bolje s filtriranjem. Od mikroorganizmov očiščeno vino po možnosti zrežemo z boljšim zdravim vinom in ga čimprej porabimo.

Daljni vzrok, da se vino zmoti, so lahko snovi, ki so v vinu raztopljene in se iz njega izločujejo. Poleg vinskega kamna so to prav posebne beljakovine, ki postanejo v mladih vinih pod vplivom zraka, toplote, čreslovine itd. neraztopne in se iz vina izločujejo. Če se izločijo v zelo drobnih kosmulicah, ki so prelahke, da bi se polegale, se vino noče učistiti. Tu je treba, da čiščenje umetno pospešimo bodisi s filtriranjem ali čiščenjem. Tudi lahko tako vino na novo prevremo, ker se fini delci, ki vino kalijo, oprimejo sluznate kožice kvasnic, ki po vrenju popadajo na dno.

Nadaljni vzroki motnosti so še lahko počrnenje vina ali mlečnobelkasto vino ali motnost, ki nastane vsled delovanja bakterij, ki se redijo na odmrlih drožeh ali pa vsled lastnega razkrajanja drož.

Vzroki motnosti so tedaj lahko najrazličnejši.

Najprej treba dognati vzrok motnosti in še le po tej ugotovitvi se more ukreniti vse za čiščenje vina.

Pipe za sode — jedilno orodje papirne servijete — zobotrebec košarice za kruh držala za časopise — galanterija pletenine — papir itd.

Drago Rosina, Maribor Vetrinjska ulica 26.

„Nektar“

sok iz najfinejšega grozdja nudi trgovina brezalkoholnih pijač

„NIEFERGAL“ Maribor, Koroška c. 1

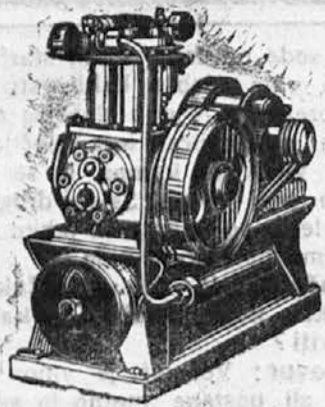
**Sokolsko društvo v Celju odda s 1. septembrom
gostilno v Sokolskem domu v Gaberju**
s stanovanjem in kletmi V NAJEM. — Sokolski dom se nahaja na
najprometnejšem mestu v Gaberju. — Pojasnila daje uprava društva.

SIR - SALAME LOJZE LISJAK IVAN L. UHLER

Najcenejši izvor za nakup sira, salam,
kakor ostalega provijanta za turiste,
izletnike itd. Gostilničarji engros cene.

L. UHLER, trgovina z delikatesami
Maribor, Glavni trg 14 (Rotovška hiša)

novi najemnik pivovarniške restavracije
»Union«, Maribor, Aleksandrova 3. —
Prenovljeni gostilniški prostori, najlepši
in največji senčnati vrt. Vedno sveže
unionsko pivo. Prvovrstna štajerska vina
od najboljših vinogradnikov Slovenskih
goric. — Dobra meščanska kuhinja po
najnižjih cenah. — Se priporoča
restavrater

ASTRA HLADILNE NAPRAVE Z ALI BREZ AVTOMATIKE

*

ZA HLAJENJE VSEH VRST ŽIVIL
IN IZDELAVO UMETNEGA LEDU
DOBAVLJA V VSEH VELIKOSTIH

ALFA D. D. ZAGREB

DUKLJANINOVA 25

TELEFON 67-43

Splošna nabavljalna zadruga Maribor, Glavni trg 1

pod Veliko kavarno

nudi svojim članom po najnižji
ceni specerijsko blago. Novi člani
se sprejemajo ob vsakem času.

TELEFON 2573

CENTRALNA VINARNA

LJUBLJANA • FRANKOPANSKA UL. 11 • ŠIŠKA

PRIPOROČA SVOJA PRVOVRSTNA, ZAJAMČENO PRISTNA VINA
ZMERNE CENE! TOČNA POSTREŽBA!

Kdor ne pozna kletarstva, ne razume vinskega zakona!

Izšla je težko pričakovana, že davno nujno potrebna, prekoristna knjiga

„Vinski zakon in kletarski vedež“

z najvažnejšimi, točnimi navodili za pravilno vinsko gospodarstvo s kletarstvom.
XII + 176 strani. Trdo vezana s poštnino vred 50 Din.

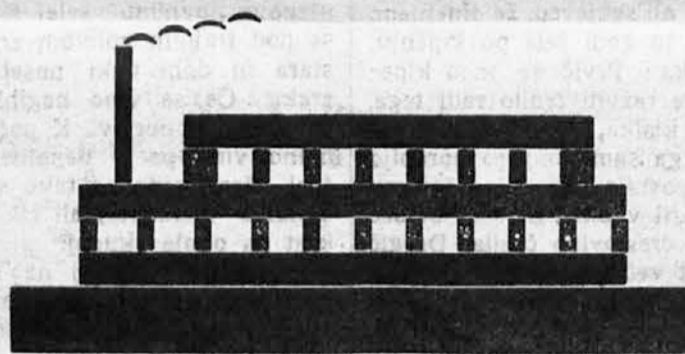
Za slovenščine nevesče interesente v nemškem prevodu brošura (62 strani):

„Das jugoslawische Weingesetz“

Preis — einschließlich Postporto — 16 Din.

Oboje v samozaložbi pisca: **Andrej Žmavo, Maribor**, Gosposka ulica 50.
Položnice — čekovni račun št. 16.086 — so na razpolago.

Nabava se poplača stotero v najkrajšem času, zato z njo ne odlašaj!

Delniška pivovarna „UNION“

== Ljubljana, Laško in Maribor ==

priporoča svoje prvovrstno dvojno marčno pivo,
eksportni ležak in temno pivo, varjeno po bavar-
skem sistemu „HERKULES“, „PORTER“ in
„BOCK“ vsem cenj. gostilničarjem in gostom

Z odličnim spoštovanjem

Delniška pivovarna „UNION“

== Ljubljana, Laško in Maribor ==